

LAISVOJI

Lietuvių savaitraštis
Leidžia Lietuvos
Atgimimo Sąjūdis
3157 So. Emerald Ave.
Chicago 16, Ill.
Victory 2-4372.

Laisvoji Lietuva

FREE LITHUANIA
Lithuanian Weekly
Published by Lithuanian
Regeneration Association
3157 So. Emerald Ave.
Chicago 16, Ill.
Victory 2-4372.

"Entered as second class matter at the post office at Chicago, Illinois."

"Entered as second class matter at the post office at Chicago, Illinois."

IX metal.

Kaina 10 c.

Penktadienis, spalį (October) 1 d. 1954 m.

Kaina 10 c.

Nr. 39 (211)

PRANAS LUKOŠEVIČIUS

Kokio atlyginimo jie laukia

- * Padėtis tarp lietuvių.
- * Įsipareigojimų skirtumas.
- * Ar tu vykdai savo priesaiką?

Dauguma mūsų mielųjų skaitytojų jau žino, kad "Laisvoji Lietuva" yra leidžiama talkos pagrindu, tai yra be atlyginimo už darbą.

Be atlyginimo dirba ne tik redakcinis sąstatas, bet ir visi tie talkininkai, kurių darbas ne visi žino ir supranta, kurių vardai nėra garsinami ir todėl plačiau nėra žinomi. Bet jie dirba nuolat. Jie padeda koregavime, laikraščio laiške, ekspedijavime ir kituose laikraščio darbuose. Jie kas savaitę atlieka "Laisvosios Lietuvos" visą kitą darbą, susijusį su adresais ir jų keitimu. Be to, turime jau gražų būrį ir šiaip darbo talkininkų. Tai "Laisvosios Lietuvos" platintojai bei atstovai. Jų darbas yra ypatingai sudėtingas ir dažnai kartus. Ir jie dirba be jokio atlyginimo.

Suprantama, kad kiekvieno laikraščio vertė priklauso nuo jo idėjų, nuo jo straipsnių, nuo jo informacijų gerumo ir gausumo. Tas viskas yra laikraščio pagrindas, laikraščio dvasia. Bet kaip žmogaus dvasia be kūno negalėtų pilnai savo tikslo pasiekti, taip laikraštis be čia minėto "kūno" — talkininkų, būtų pasmerktas merdėti, o gal ir mirti.

Daug kas klausia mūsų, kiti staciai stebisi, kokiu būdu "Laisvoji Lietuva" sugeba sudaryti ir didėjančią ir nepavargstančią talkininkų būrį. Juk — jie sako — čia Amerika. Veitui čia niekas ir pirš to nepajudina.

Klausimas yra ištikrųjų svarbus, ne tik "Laisvajai Lietuvai" ir jos skaitytojams, bet ir platesnei lietuviškai visuomenei. Kodėl tokia talka, toks pasišventimas "Laisvosios Lietuvos" darbui?

Žinoma, iš šį klausimą galima būtų atsakyti kitu klausimu:

— Iš kur ir kodėl atsirado pirmieji Lietuvos savoriai — kūrėjai, iš kur ir kodėl atsirado partizanai Lietuvos miškuose? Juk jie taip pat jokio atlyginimo nereikalavo. Tai tikra teisybė!

Taciaus toks aiškinimas turbūt ne visus patenkintų. Juk Amerikoje buvo ir yra lietuviškų laikraščių, kuriems patriotizmo, pastangų ir sugebėjimų stokos niekas negalėtų primesti.

Ir vis dėl to "Laisvosios Lietuvos" padėtis Amerikos lietuvių tarpe yra kiek skirtinga, šiek tiek skirtingas yra ir "Laisvosios Lietuvos" įsipareigojimas, taip pat ir skirtingos dvasios žmonės telkiasi apie "Laisvąją Lietuvą".

"Laisvoji Lietuva" Amerikos lietuvių tarpe yra naujas laikraštis. Tuo būdu "Laisvoji Lietuva"

nėra apskunkinta kuriais nors vietinio pobūdžio politiniais įsipareigojimais, kurie atsirado laikui einant (iš seniau) ir kuriuos nėra lengva apeiti ir paneigti. Kad būtų aiškiau, duosiu tik vieną mažutį pavyzdėlį.

Yra keletas laikraščių Amerikoje (čia aš nekalbu apie lietuvių kalba leidžiamus komunistų laikraščius), kurie atlikdami didelę politinį ir kultūrinį darbą, vis dėl to negali apeiti be didelio Lietuvos (nepriklausomos Lietuvos) juodinimo. Juose kartas nuo karto tilpsta apie Lietuvą tokie rašiniai, kurie beveik nieko nesiskiria nuo tų kalbų ir raštų, kuriuos mums pateikdavo rusai sovietai, tuojau okupavę Lietuvą. Sovietai tuo būdu teisingai savo grobuonišką darbą. Kodėl panašūs dalykai vis dar pasitaiko kai kuriuose Amerikos lietuvių laikraščiuose, galima tik spėlioti. Jei nebūtų čia kitokių motyvų, tai greičiausia yra kai kurie politiniai įsipareigojimai iš praeities. "Laisvoji Lietuva" tokių įsipareigojimų neturi.

Bet gi "Laisvoji Lietuva" turi kitokių įsipareigojimų. Tremtiniai atsirado šitame krašte — visai kitokiomis sąlygomis bei aplinkybėmis, negu tie lietuviai, kurie čia atkeliavo prieš kelias dešimtis metų. Didelei daugumai tremtinių buvo tik toks pasirinkimas: arba mirtis (kalėjimas, Sibiras), arba pasitraukimas į vakarus, vėliau gi į šį kraštą. Šimtai ir tūkstančiai lietuvių tremtinių, apleidami savo kraštą, davė pasižadėjimą ir priesaiką, kad likusią savo gyvenimo dalį pašvęs tėvynės laisvinimo darbui. Prisieki, kad laisvajame pasauly būdami atliks tą, ko ir bolševikų vergija patekė lietuviui nebegali padaryti.

Žinau gerai, kad ne visi tą priesaiką pildo, ne visi ją beatsimena. Bet gi daug, labai daug tremtinių tą priesaiką pildo. Pildo su noru, su pasišventimu. Pildo taip, kaip gali, kaip sugeba. Be reklamos, be didelių žodžių. Dažniausia aukoja laiką, darbą ir energiją. Ir dar prieda savo sunkiai uždirbtus pinigų. Jie negarsūs. Dažniausia jie mažai kam tėra žinomi. Panašiai, kaip savoriai — kūrėjai ir partizanai. Bet jų darbai, jų aukos yra palaima visiems lietuviams, palaima Tėvynei Lietuvai, paguoda kruviną bolševikų vergiją kenčiantiems broliams ir sesėms Lietuvoje.

Tik šitokią atsakymą aš galėčiau duoti į klausimą: iš kur atsirado "Laisvosios Lietuvos" talkininkai tarpe yra kiek skirtinga, šiek tiek skirtingas yra ir "Laisvosios Lietuvos" įsipareigojimas, taip pat ir skirtingos dvasios žmonės telkiasi apie "Laisvąją Lietuvą".

"Laisvoji Lietuva" Amerikos lietuvių tarpe yra naujas laikraštis. Tuo būdu "Laisvoji Lietuva"

Lietuvoj — Ant ežerėlio rymoju, rymoju...

me, bet amerikietiškus pūdrus pamėgdžiojame.

Visų pirma, mes nesutariam tarpusavyje. O nesutardami, mes ne tik savos širdies nestiprinam, ne tik Amerikos gerovės nekeliame, bet ir savojo gimtojo krašto — Lietuvos širdį kalaviju perveriam.

Pavieniai laikydami, vienas kitą žemindami, mes viena kitą graužiančioms celėms prilygstame.

BROLIAI LIETUVIAI, NEŽIŪRINT RELIGIŠKŲ BEI POLITIŠKŲ SKIRTUMŲ, VIENS ANTRAM RANKĄ PADUOKIM

Tas pats ir su mūsų tėvyne Lietuva. Negi ją kitoks likimas ištiks, jei mes vien apmirusių mūsų širdžių įėjomis jos puslį palaikyti bandysim!

O kokiam mirtinam patale mes esam, aišku iš mūsų elgesio — iš mūsų nemokėjimo susitarti, iš mūsų nesugebėjimo savus didvyrius pagerbti. Mes leidžiamės, kaip anie pasakiškos šluotos virbai po vieną sunaikinami. Nors gerai žinome, jog susivienijusių mūsų joks priežas neįveiks, vienok mes krūvon nesidedam. Dar studentais būdami jau mes ne visada sutariam. Mes ir dar "gražiau" pasielgti pataikom — mes taip gražiai mokam iškilusių saviškių purvais apdrabstyti, kaip niekas kitas aplinkui.

Mirusiusios, tiesa, iš kairės ir iš dešinės bei tuo vidurio kilusius, mes dar šiaip tuip pakenčiam — leidžiam jiems dviejų metrų žemės gilumė ramiai išsėti. Visai kitaip su gyvaisiais, kraštui nusipelnusi-

NEGI MES "GRABORIŲ" PA LIAUKIŲ AUGINTI UŽGIMĖM?

Po tokių mūsiškių kumščiuočių vien karstininkai taukuotus savus paliaukius laišos. Jie mums, nuo savo brolio kumštis ar liežuviu kritusiems savas koplyčias praplečia, visus patogumus ten mums, jau savųjų nukapliuotiems, įrengia. Jie, savu stropumu, didžiausi sutaukintojai, tegu ir doleriniai, pasirodo, — jie tave bedvasį "air conditioned" automobilyje po žalia velėna nugabėję, tave su tavų peštynių draugu sutaiko. Tai tik tiek mes savu nesutarimu pasiekiam.

Argi tu iš kairės, iš dešinės bei iš vidurio eilės pakilęs Lietuval

TIK JAM SUPRANTAMU BŪDU KLYSTANČIAM KELIĄ RODYK

Taip jau čia yra — su nelietuviškai besielgiančiu mūsiškiu, ar tai jis būtų daktaras, kunigas, biznesierius bei diplomatas, jokios lietuviškos rodos tu nerasi tol, kol tu savam prakaitui jų kišenėna tekėti pavelsi. Nė nepradėk ji graudinti lietuvišką pareigą primindams. Lietuvių išlaikomi tokie asmens paliks kurtūs tol, kol tu jų

Jos, mat, tik susirgusios — vėžio apimtos viena kitą grauži ima. O iš tokių apsigrauzusių — vėžio glėbin patekusių selių mes negalim sudaryti sveikos ir pajėgios dirbtį širdies. O silpnasirdžiais mums esant ir nesigydam reikiamai, jau mes iš mediciniško patyrimo žinome, mums vien įkapes siūtis telieka.

siais, garbingais lietuviams mes elgiamės. Gali būti tu kaip ašara tyras, bet jei tu būsi geru, garsus ir kairėje sėdėsi, tai tave iš dešinės ir nuo vidurio supuvusiais pamidorais apmėtys. Ne kitaip atsitiks dešinėje sėdinčiam, tik jį sugedę pamidorai iš kitos vietos kris. Čia dar ir trečioji tarp trijų nesutariančių grupių geometrinė savęs niekinimo kombinacija galima. Lietuvis, taip save žydamas, net geometriškus apskalčiavimus pralenkė — jis tarp trijų grupių daugiau kombinacijų peštyneis nesurasdamas, pradėjo su tam pačiam suole sėdinčiais, su namiškiais — savos religijos bei politiško pažūrių žmonėmis kapliuotis.

— Nors ir į dulkę virsiu, bet vistiek nepasiduosiu! — šaukia toks apakėlis lietuvis su savo kraujo broliu dėl smulkmenos iki kraujų kumščiuodamas.

padėti, lietuvi, "graborių" paliaukų auginti čia Amerikon atvažiuavai, kad tu su savu broliu bendram reikalė nesukalbi? O tu, politike, konsule, redaktoriau bei žurnaliste, ar dar ilgai, lietuviu lietu ir liejama prakaitu misdam, mūsų akysna nesantaikos dulkes žarstysi? Kaip matosi, be vaistų čia nebus galima apeiti. Garantuoti sekmingas receptas čia pavartotinas — užsuk tu, susipratęs lietuvi, savo prakaito tekėmė visiems lietuviškiems lietuviško solidarumo ardytojams, ir jie bemaat lietuviškiems balandžiais burkuoti pradės!

— Nors ir į dulkę virsiu, bet vistiek nepasiduosiu! — šaukia toks apakėlis lietuvis su savo kraujo broliu dėl smulkmenos iki kraujų kumščiuodamas.

— Nors ir į dulkę virsiu, bet vistiek nepasiduosiu! — šaukia toks apakėlis lietuvis su savo kraujo broliu dėl smulkmenos iki kraujų kumščiuodamas.

"Achilo kulni" — jų jautriausią vietą — kišenę nesukratysi. Visai kita šneka su tokiuo nulietuvėjusi mūsiškiu bus, kai tu savo prakaito srovę lietuviškoms kišenėms nukūpepsi. Tada toks nesukalbamas klebonas bei diplomatas bemaatant suminkštės, svėtimos šiukšlės nuo jo nubyrės, ir jis visai padoriu lietuviu toliau liks.

JURGIS VOLDEMARAS

IŠ PASAULIO POLITIKOS

Kas gins Europą

Amerikiečių spauda skelbia, jog remiantis patikimų šaltinių pranešimais, yra galimas dalykas, kad amerikiečių kariuomenė apvais Europą, jeigu prancūzai ir toliau priešinsis Vokietijos apginklavimui. Tokie pranešimai pasigirdo ryšium su sekretoriaus Dulles kelione į Londoną. Kaip žinoma, Londone įvyksta konferencija, kurios tikslas yra išdirbti planus vokiečių įjungimui į NATO organizaciją. Šioje konferencijoje dalyvauja JAV, Didž. Britanija, Kanada, Prancūzija, Vak. Vokietija, Belgija, Olandija, Italija ir Luxemburgas.

Po antrojo pasaulinio karo amerikiečių užsienio politika atsidūrė kritiškoje padėtyje. Anglijos ir komunistų įvelta į karą Amerika ant savo pečių užsidėjo nepaprastai sunkią misiją išvaduoti Europą iš nacių jungo. Tas jai kainavo bilijonus dolerių ir šimtus tūkstančių jaunų amerikiečių gyvybių. Karui pasibaigus reikėjo gelbėti Europą iš ekonominio chaoso, kas vėl kainavo daug bilijonų dolerių. Bet ekonominis Europos silpnumas pasirodė esantis tik viena medalo pusė. "Laisvosios Europos saugumui pradėjo grąsinti buvęs "sąjungininkas" Sovietų Rusija, kuri per trumpą laiką sumobilizavo dar negirdėtą pasaulyje karinę pajėgą. Visos viltys susitarti su sovietais geruoju, išsiskleidė kaip dūmai. Vakarų valstybės, ypač Amerika, suprato, kad neturint savos karinės galybės, avantiūra su sovietais gali pasibaigti labai liūdnam.

Buvo pradėta organizuoti, tartis, ginkluotis. Bet šis darbas pasirodė esąs ne ką lengvesnis už de rybas su sovietais. Europos valstybės pasirodė esančios moraliai silpnos, karo priblokštos, kurioms savo pačių šėselis jau sukulia didelę baimę. Svarbiausia, jos nepasitiki viena kita, ir to nepasitikėjimo atmosferoje jos dažnai nedavertina bolševizmo pavojaus.

Jeigu Amerikos politikai tai būtų iš anksto numatę, padėtis Europoje šiandien būtų buvusi kiek kitokia. Amerika nemokėjo save iš karto pastatyti atitinkamoje vietoje. Vietoj ejuos auklės pareigas, mokinus Europą kaip gyventi ir ką daryti, amerikiečiai turėjo iš karto deklaruoti, kad Europos saugumas ir įvairius antikomunistus, vieniems nepatinka jo metodai, kiti jam pavydi garbės ir populiarumo... Bet senatorius Mc Carthy yra nepaprastai stiprių nervų vyras. Jisai yra išitikinęs, kaip ir daug milijonų amerikiečių, kad komunizmo pavojus krašto viduje yra nepaprastai didelis ir dėlto visos legalios priemonės yra tinkamos su jais kovojant. Bet, kai kurie jo kolegos su tuo nenori sutikti. Kai kurie kolegos mano (bent taip skelbia), kad jis pats yra pavojingesnis Amerikai, nei komunistai ir jų simpatikai.

Jau antrą kartą senatorius Mc Carthy yra tardomas, šmeižiamas, įžeidinėjamas ir norima, kad jis būtų "pažabotas". Didžiama Amerikos gyventojų yra pasipiktinusių tokių elgesiu su Wisconsineno senatoriumi. Didžiama piliečių žino, kad jis, o ne kas kitas, pirmas atkreipė visuomenės dėmesį prieš komunistų penktąją koloną ir jos siekimus sugriauti Amerikos laisvės pamatus. Dėka jo energingos kovos, daug nepatikimų ir įtartinių piliečių buvo pašalinta iš svarbių postų ir tuo sumažintas komunizmo pavojus krašto viduje.

Amerikiečiai turėjo juos apeiti ir

DR. JONAS ADOMAVIČIUS

NORS Į DULKĘ VIRSIU, BET...

NEPAVYZZINGUS AMERIKIEČIUS SEKDAMS, SAU ĮKAPES PASISIŪLIAI

O kaip dažnai mes Amerikai nepriklausomybę iškovojusiais ir kitais pavyzdžiais šio krašto gyventojais nesekam! Mūsų ne vie-

no šiandieninis elgesys, deja, Amerikos žemyno nepuosia. Mes neretai ne pasišventėliais Amerikai nepriklausomybės davėjais seka-

HEN. KAČINSKAS

PIRMĄ KARTĄ VAIDINA

Grafo Žilbergo vaidmenį, komedijoje "NAUJIEJI ŽMONĖS", kuriuje vaidina šį sekmadienį, spalio mėn. 3 dieną Marijos Aukšt. Mokyklos scenoje.

Nuotrauka daryta 1933 metais Kaune.

LIŲ DEVINTOSIOS MINĖJIMAS

Vilniaus krašto lietuvių s-gos Čikagos skyrius ruošia Spalių devintuosios minėjimą, kuris dėl dar bo dienos, nukeliamas į spalių 10 d. — sekmadienį. Smulki programa bus pranešta vėliau. O pagerbti kovoję dėl Vilniaus žuvusius — spalių 17 d. — sekmadienį, 10 val. Sv. Kryžiaus bažnyčioje įvyksta gedulingos pamaldos. Pamokslą sakys vilnietis kun. dr. V. Rimšelis, Marijonų kunigų seminarijos rektorius. Pamaldų metu giedos "Dainavos" ansamblis ir parapijos choras, vedami muz. Stp. Sodeikos. Be to, dalyvauja solistė D. Stankaitytė, smuikininkas M. Pet rusevičius (Amerikoje gimęs) ir čelistas Artūras Jakavičius, išpildęs savo parašytą kūrinių ir pirmą kartą išpildomą "Ave Marija" tremtinių motiną". Publiką kviečiame gausiai dalyvauti.

Trečią tomą paskleidžiant

ALFONSAS GIEDRAITIS

Šioje Liet. Enciklopedijos knygoje gausu lituanistinės medžiagos, mažiau korektūros klaidų, gausu ir svetimų kraštų aukštųjų, slėnių ir upių pavadinimų bei literatūrinių vardų. Tačiau sąvųjų, turbūt, niekados mums nebus perdaug ir, atrodo, kad kiekvienam L. E. tome vis ko nors pasigėsim, vis jausime spragą visose mūsų kultūrinio gyvenimo srityse.

Pradėkime nuo mokslo įstaigų. Jeigu jau išplėstoje treties lituanistikos minimos net savaitgalinės mokyklos, tai kodėl buvo nepaminėti savo laiku Kaune egzistavusiu Buhalterijos Kursų, kurie, vadovaujami gausu specialisto J. Ilgūno, kasmet paruošdavo ir duodavo mūsų įstaigoms nemažus šios rūšies tarnautojų kadrus. Ta proga vertėjo paminėti ir populiarąją komediją "Buhalterijos Klaida", kad, žinant veikalą pavadinimą, būtų galima išaiškinti ir jo autorių (V. Alantą).

Kalbant apie kokį nors veikalą, visados turima galvoje jo autorius ir to autoriaus slapyvardė. Kaip jau anksčiau apžvalgose esu minėjęs, enciklopedijos paskirtis nėra patenkinti saloninės bičiulystės smaguravimą, bet — patenkinti tą, kurį reikalas priverčia knistis po enciklopedijos tomus. Todėl yra būtina L. E. žymėti visus tris vardus: veikalo, autoriaus ir jo slapyvardę (jeigu yra), kiekvieną atitinkamoje raidėje, kad, žinodamas bent vieną iš jų, galėtum surasti ir kitus. Pav., L. E. taip ir nerastume Ališauskio Prano, jeigu nežinotume, kad jis yra Ališėnas (ir tai dar neaišku, kuri čia tikra pavardė ir kuri slapyvardė).

Atrodė, kad L. E. redakcija išvis nėra aiškiai nusistatčiusi: įtraukti veikalų pavadinimus, ar ne. Čia mes randame tik vieną — kita, proginiai patekusius, a la Pietario apysaka "Algimantas" bendrame šio termino apibūdinime. O kur šimtai romanų, eilėraščių rinkinių, dramų, komedijų ir t. t. ir t. t. (a la "Broliai Domeikos", "Balta Paukštė", "Blūdas" etc.), kai tuo tarpu mažiau reikšmingi dalykai, a la kokios nelietuviškos kilmės organizacijos sukaktyvinis vienkartinis leidinys, arba Sv. Cecilijos giedotojų draugija — kuoplačiausiai aptarta (net su istoriniais domenimis).

Visai suprantama, kad prieš dabartinio L. E. darbo tempo, tobulybės siekti visiškai neįmanoma. Iš genialiausių redakcijos rimčiausių darbų išeina tik medžiaga komedijai, kai ji talkon nesikviečia laiko. Dideli dalykai iš lėto kuriami. Todėl, panašia tvarka, L. E. vien medžiagos paruošimas užimtų apie 10 metų laiko; ir tai — intensyviai dirbant: vis raiđyną papildant; medžiagos ieškant, aptarimus patikslinant, kalbą pa-

taisant ir t. t. Tuo labiau čia tremtyje, žinių šaltinius ir net kaimų vardus Tėvynėje palkusiams. Tremties sąlygose būtų produktiausias šiame užsimojimo darbas — tik medžiagos rinkimas, sisteminimas ir jos spietimas po atitinkamomis raidėmis; o jau pasibaigus III Pasaul. karui ir nusistovėjus Tautos virtualinėmis sąlygomis — galutinis medžiaga papildymas jau iš pasiektųjų šaltinių, rekoregavimas ir tik tada — spausdinimas.

Reikia manyti, kad tokiu būdu, L. E. išėitų žymiai tobulesnė, daugiau moksliska, rimta ir naudingesnė vartotojams. Gi, dabartinėmis sąlygomis L. E. leidimas yra patelsinamas tik, kaip entuziastiškas darbas, keliantis Tautos moralę propagandine prasme.

Zinoma, tempas sulėtės ir dailbas pasunkės, kai bus užbaigta vadovautis Kaune leistosios L. E. paskutine raide. Įdomu, kaip tada bus su lietuviškų užinių šaltinių svetimos žemės?!

Nauji laikai — nauji žmonės. Todėl nenuostabu, jeigu naujoji L. E. redakcija vietomis nuverčia senosios L. E. redakcijos kaikam pastatytus paminklus (turbūt, kaip kaip neužpelnytus?). Taip, va, šiame tome jau nerandame talentingo žurnalisto ir vidutinio poeto Kazio Bridžiaus (Alfredas Banga), "Suvalkiečio" redaktoriaus ir to meto Suvalkijos literatūrinio judėjimo inspiratoriaus. O nepriklausomybės laikų L. E. net jo atvaizdas buvo įdėtas. Sic transit gloria mundi; kad Tauta savojoje knygų knygoje kalkurių savo rašytojų ne tik antkapio, bet ir duobės nesuranda... Tikrai skurdi tų poezijos pėstininkų dalia!

Baigiant noriu pažymėti, kad čia aprašytoji diagnozė liečia tik svarbesnius sutrikimus pačioje L. E. sistemoje, o dėl turinio bei kalbos grynumo jau anksčiau yra pasisakę viename mūsų dienraštyje tų sričių specialistai.

NAMAI BE KNYGŲ — NAMAI BE ŽIBURIŲ!

Zinomoji knygų leidykla "Ter-ra" išleido naujų knygų: Jono Aisčio "Apie laiką ir žmones", Jurgio Blekaičio lyriką "Vardai vandenimis ir dienoms", Juozo Mikuckio rinktinę lyrikos knygą — "Lyrikos kraitis", o anksčiau išleido Vinco Krėvės "Rytų pasakas", Vydūno "Probočių šešėlius", Gogolio "Mirusias sielas", Myk. Slezevičiaus monografiją. Be to, spaudoje: Balio Sruogos "Milžino paunksmė", Danutės Navsvytės eilėraščiai, Jono Aisčio rinktinė lyrika, Antano Miškinių rinktinė lyrika, prof. Igno Šlapelio "Leonardo da Vinči", Liudo Dovydeno "Naktys Karališkėse", Thor Heyerdahl "Kon-tiki" ir ktos.

10 metų kai šluostomos ašaros

ALG. GUSTAITIS

Nuo nelaimingojo veido nubraukti ašarų visais laikais buvo skaitoma ir šiandien tebe laikoma gražiu, širdingumu. Tai jausmo, širdies, galios, ir supratimo pareiškimas.

Užjausti svetimą, vien tik kaip žmogų, yra gražu ir humaniška. Tačiau užjausti, paguosti ir sušelpiti savo žmogų yra net būtina.

A. J. V-bių lietuvių prieš 10 metų įsteigė BALFą — nelaimėje atsidūrusiems tautiečiams pagelbėti. Jie sugebėjo suorganizuoti visuomeniškai pajėgius vienetus įvairiose ir beveik visose lietuvių kolonijose, rinkti aukas apranga, pinigais, vaistais.

Jie sugebėjo prieti ir prie didžiųjų amerikoniškų labdaros organizacijų ir iš jų metai iš metų gauti visai konkrečių, didelių aukų tai bepartinei lietuviškai BALFo organizacijai.

BALFas KULTŪRININKAS

Aš čia neturiu po ranka konkrečių duomenų kiek, kaip ir kas buvo sušlepta iš kultūrininkų grety, bet tik noriu pažymėti neginčijamą faktą, kad labdaringa Amerikos piliečių organizacija gyvenai suprato ir visomis savo išgalėmis rėmė lietuvių tremtinius kultūrininkus. Be kita ko, BALFas

Amerikos lietuvių BALFas per 10 metų šalpai pinigais ir medžiaginėmis gėrybėmis (maistu, drabužiais, muilu, medikamentais ir kt.) išleido net 3.450.768 80 dol. Ir šita tikrai daug pasakanti suma didžioje daugumoje sunaudota lietuviams tremtiniams šelpiti.

Senieji Amerikos lietuviai gal nežino to džiaugsmo, tarsi išsigelbėjimo jausmo, šiltai nuliejusio Europos tremtinius, jiems gavus dovanų: drabužių, batelių porą ar šokolado plytelę. Tai buvo tikrai broliškas jausmas ir padėka dovaną atsiuntusiems.

Amerikos lietuviai ne tik taip šelpė, bet tiesė tikrą savo pagelbos ranką įdėdami dovanosna savo adresus. Daug tremtinių tais adresais pasinaudojo ir daugelis taip buvo atitraukti vadinamom dolerių šalin.

net skyrė literatūros premijas.

Šiuo aš noriu atkreipti užmirtą ar primirštą BALFo nuopelną — BALFą kultūrininką. Ir tai juo labiau įsidėmintina bizniu ir materija persunktoje Dėdės Samo žemėje. Šia tema kas nors ir kada nors, manytina, plačiau parašys.

PAGELBOS RANKA IŠLIPUS

Visad atsiminsiu, kaip prieš keletus metus išlipau New Yorko uoste ir pradėjau gyvenimą be senųjų draugų, be pinigų, be kalbos, be pažinčių.

Vienas pirmųjų vizitų buvo BALFui. Priėmė jie, paguodė, pamokė ir sušelpė melišės pilna ranka. Stebėjau, kaip praktiškai ir

PADEKA BALFo PIRMININ KUI KAN. J. KONČIUI

Žiūrint į BALFo pasigėrėtinius darbus iš 10 metų pakopos, norisi padėkoti pagrindiniam BALFo varikliui, jo vadovui ir nuosirdžios pagarbos vertam pirmininkui kan. Juozui Končiui, kuris, kaip pavyzdinga bitutė, dirba daug įvairių gražių darbų, tarp kurių ir populiariajam BALFui vadovauja. Jis yra ašis, apie kurią taip gražiai sukasi įvairių pakraipių ir įvairių ištikinimų žmonės tame labdarybės darbe. Jis prieina prie aukštųjų Amerikos politikų ir dvasininkų, gauna iš jų pritarimo ir apčiuopia

taupiai jie tvarkėsi, kaip su mini-monu maža darbo jėga jie administravo sandėli. Jo malonus vedėjas p. J. Valaitis tada sakė, kad transportas jiems kaštuoja brangiau už sandėliavimą ir už darbą drauge sudėjęs. Taupo kiek įstengdami, kad atliktų daugiau pinigų gėrybių pristatymui užjūrin.

mos medžiaginės naudos lietuvių sušelpimui.

Aukščiau lipant, didesni vėjai kyla. Todėl reikia suprasti, kad ir puolimai, kurių kartais susilaukia BALFas, yra greičiau dėl noro jam pagelbėti, o ne pakenkti, nes kenkti BALFui, tai kenkti saviesiems.

Be abejonės, tenka nuosirdžiai dėkoti ir kitiems BALFo vadovams bei jų pilkiešiams nariams, kurie savo kukliu, dažnai nežinomu darbu, padeda judėti visai organizacijai.

VIENAS DOLERIS

Baigiant jūsų prašau vieno dolerio aukos dar tebevargstantiems broliams tautiečiams užjūriuose sušelpiti. Atminkite, jie dabar vargsta, visapusiškai, daug daugiau nei mesie tremtinių prieš keletus metus. Atsiminkime tuos neskanius metus ir paaukokime

vieną dolerį BALFui. — Juo nubrauksite porą sūrių ašarų nuo brolių ir sesių veido. Aukas siųskite: Mr. Ignas Daukas, United Lithuanian Relief Fund 3339 W. Evergreen St., Chicago 51, Ill.

Vakaru Vokietija

Atkunta lietuvių kultūrinė veikla

Vis labiau sukranta lietuvių Vokietijoje, menkomis jėgomis pasiekdami gražių laimėjimų. Šių metų Rugsėjo 8-toji daugelyje aly linkių ypatingai paženklinta J. E. vyskupo Padolskio atsilankymu. Lietuvių ganytojas iškilmingai buvo sutiktas kuopose. Weheno lietuvių kolonija pasipuošė išpūdingais vartais, prie kurių vyskupo laukė baltomis suknelėmis apsirėmusios, vainikais pasipuošusios mergaitės su gėlėmis. Jau daug kur vėl skambėjo nutilusios lietuvių dainos. Vokietijų spaudos straipsnius apie lietuvių minėjimus vis dažniau lydi gražios iliustracijos. Vasario 16 Gimnazijos dailininkų, o ypač šokėjų ansamblis vis plačiau dalyvauja minėjimuose.

— Pasveikęs muzikas M. Budriūnas, jauno Memmingeno b-nės pirmininko kun. Bungos padėdamas, ir jaunimo su entuziazmu sekamas, vis stipriau pasirodo su lietuvių chorų. V. Banaitis Muenchene išvedė i sceną minėjimo metu dar nų moterų ansamblį. Jaunąsias Stru-lia, muziką įkvėpimu kuopose daugina muzikos mėgėjų talentus ir jų pasirodymus. Gal sulauksimė šių pastangų suderinimo ir didelio suvienyto ansamblio pasirodymą.

Stuttgarte pakartojami rinkimai į Krašto Tarybą

Muencheno ir Memmingeno rinkimams apskundus Stuttgarto ir Hildesheimo rinkimų Krašto Tarybą procedūrą, Garbės Teismas, pirmininkaujant St. Vyktintui, dalyvaujant teisėjams A. Petkevičiui ir Dr. A. Rukšai, nutarė neužskirti Hildesheimo apyl. balsų, o Stuttgarto apylinkėje rinkimus pakartoti. Tuo būdu Krašto Tarybos posėdis nukeliamas į spalių 23—24 d. d., kai pasiškės galutini perrinkimų rezultatai.

Klaipėdos vokietininkų suvažiavimas

Hannoveryje rugsėjo 5 d. įvyko vadinamą "Memellaenderių" metinis suvažiavimas, pravaestas beveik klasiniu načių stiliumi ir nukreiptas prieš lietuvių suvažiavusio masinos "liudijo pamazū kylantį mūsų tautiečių praturtėjimą", rašo M. D. Suvažiavimo ryškiausias įvykis buvo naujos HJ, dabar vadinamos AdM, vado Dr. Lietz investitūra.

AdM naujoji "Hitlerjungend"

Iš suvažiavimo eigos paaiškėjo, kad su pasigerėjimu ir entuziazmu klaipėdiečių jaunime atgaivinama HJ dvasia su visais jos pridedais, kurių svarbiausi, tai šmeižtas ir paniekta lietuviams ir vokiečių visuomenės kiršinimas prieš lietuvių, kurių įgytos vokiečiųuo-

se simpatijos nebeduoda seniesiems Klaipėdos nacių vadam ramybės. Naujasis AdM jaunimo vadas, nutelstas Neumano bylos dalyvis, Dr. Lietz, nebesislepdamas kalba apie savo veiklą vokiečių jaunimo tarpe nacių dvasią galvinant: "Su nu- liūdumu ir pasigalėjimu galvoju aš apie šiandieninį jaunimą. Mūsų jaunimas buvo ugdomas savaime suprantamos pareigos dvasioje... Visada, kai aš čia, vakarų Vokietijoje, pradedu kalbėti apie mūsų tautinę kovą, mano mokinių akys pradeda žibėti ir jie sako su pav-ydu: "Kaip gražu tada buvo". Šitas jaunimas dabar širdyse jau- čia tuštumą. Šitas jaunimas nėra laimingas". Taip svaičiojasi nau- jas AdM jaunimo vadas apie de- mokratiniėje santvarkoje augantį vokiečių jaunimą, kuriam bent jis, netrukdomas, bando mokykloje iškipti senąjį raugą. Kad jo toks pasigerėjimas senais laikais logi-škai nesiderina su jo lygiagrečiais verkšlenimais apie lietuvių "prie- paudą", lieka nepastebėtas.

Monstavičiaus disertacija — visas suvažiavimo turinys

Nors ir keista, bet tikra, kad visas suvažiavimas sukėsi apie Dr. Lietz iš Heidelbergo universiteto archyvų ištrauktą ir išsamiai referuotą disertaciją daktaro laip- niui įgyti. Su verkšlenimais ir su įtūzimu buvo perskaityti ir MD per kelis puslapius paskelbti bu- vsio Neimanno bylos prokuroro Monstavičiaus Heidelbergo univer- sietui pateiktos ir moksliniu dar- bu pripažintos disertacijos dėsniai.

Su pasipiktinimu ir priekaištais universitetui nagrinėjama Monstavičiaus objektyviai moksliska, is- toriniai teisiška studija apie Klaipėdos bylą. Su netikėtiniu ciniz- mu rašoma ir kalbama, kad "Na- cionalsocialistinė Vokietija pasi- tenkino tik jį įkišti į KZ-tą. 1945 m. jis vėl tapo lietuvis, pagrobtoji auka, kankinys už priklausimą lietuvių tautai". Kadangi augšte- snis už žiaurų KZ-tą bausmės laip- snis nacionalsocialistinėje Vokietij- joje tebuvo mirtis, tai čia juodai ant balto pareiškiamas viešas pa- sigalėjimas, kad Monstavičius ne- buvo nacių nužudytas.

Veiklos programa

Pripažįstama, kad 1934—1939 m. nacionalsocializmo sukeltasis neapykntos periodas Klaipėdos vokietininkų iki šiol buvo nutyli- mas: "So haben wir uns angewöh- hnt, darüber zu schweigen". Bet tyla atrodo kaltės prisipažinimu: "Aber Schweigen sicut nach Schuld aus". Todėl naujasis vadas Dr. Lietz, iki šiol tų nacionalsoc- ialistinių laikų garbintojas tik jam pavestą gimnazijos klasių sienose, laiko jau nebe pavojingų pra- dėti tą dvasią ne tik viešai garbin- ti, bet ją naujai apskiepti AdM jau- nimui ir apskritai vokiečiams.

Nauji lietuvių spaudai skaitytojai

Dr. Lindenau pasiūlymu, prie AdM steigiamas referatas, kurio svarbiausiu uždaviniu bus rūpė- stinai skaityti lietuvių spaudą ir atremti mažlietuvių veiklą Ameri- koje. Negalima, esą, palikti visuome- nės informavimą Klaipėdos kraš- to reikalais vien tik lietuviams. Mažlietuvių veikla Amerikoje esan- ti lemiančius reikšmės.

Tautų vienybė — pikčiausias reikalas

Visų labiausiai vokietininkai pa- sipiktinomi Monstavičiaus disertaci- jos 10-to paragrafo poėmu apie tau- tų vienybę, toleranciją, humaniš- kumą, visų tautų lygybę, tikros pakantrumo dvasios ugdymą, ne- berasdami net vokiečių kalboje pa- kankamai piktų žodžių tam pās- merkti.

Vakarų Vokietijos vyriausybės atstovams ir "Landmannschaftu" vyrams daromi priekaištai dėl jų galvojimo apie Europos tautų su- gyvenimą ir apie tokioje santvar- koje mažiau reikšmingas valsty- bės sienas. Tuos priekaištus nelai- ko net nacionalistinėms, nors lie- tuvius vadina net šovinistais.

Dr. Lietz reikalauja atšaukti buvusius vokietininkų CSA ir Sovog partijų difanaciją, nes jos, esą, 1939 m. nebuvusios pripažin- tos nacionalsocialistinėms. Kad

TORONTO "VARPAS" ČIKAGOJ

Retai kas teatsilanko su daina, bei sceninių pasirodymų, svečių, taip sakant, tolimosios provincijos, ypač naujiens bus, kai šeštadienį atvyksta kanadiečiai, iš Toronto, kitos valstybės, pagarsėjęs Toronto lietuvių choras "Varpas", vadovau jamas žinomo muziko ir kompoz. Stasio Gailevičiaus. Šis choras jaunas, gyvuoja antrus metus, skaičiuje 70 dalyvių, kurių sudaro: mišrus ir vyrų chorai. Nors jau- nas choras, bet jau turėjo apie 40 viešų pasirodymų ir net tarpe.sve- timtaučių ir su jais kartu, kurie gražiausiai atsiliepė ir įvertino. Toks jau didesnis buvo pasirody- mas šiemet, liepos 17 d. Torontė, policijos suruoštame 14 tautų festi- valyje, kur dalyvavo 8 chorai, bet pirmenybę pelnė "Varpo" cho- ras. Šis toks platus jau užsienyje pasirodymas bus pirmas, kuris, ži- noma, lankytojų neapvils. "Var- po" choras duos du koncertus: šeštadienį, spalių 2 d. 7.30 val. va- kare ir sekmadienį, spalių 3 d. 8.30 val. po pietų Lietuvių Auditorioje. Programa susided iš trijų da- lių: mišrus, vyrų ir mišrus cho- ru, išpildydami savųjų ir svetimų- jų muzikų kūrinius. Be to, pas- kutinėje daly duos ir operų arių. Muz. Stasys Gailevičius yra jau prityręs dirigentas, ilgametis Kau- no operos koncertmeisteris ir kurį laiką buvęs Vilniaus operos diri- gentu, o tremtyje — Vokietijoje ir Kanadoje su choru nesiskiria. Dar jaunas būdamas, jau turėjo parašęs kūrinių ir koncertuose iš- girsime jo dainą — "Nauja čina" vyrų chorui, o jau iš anksčiau pa- žįstamos — "Oi laukiau, laukiau", "Klajūniui", "Lopšinė", "Dukre- lei" ir kitos, be to, pagarsėjęs tango — "Ruduo". Turėjo Kaunė sudaręs ir seketą "Šeši vėjai", kuris pasiekdavo ir provinciją. Muz. St. Gailevičius yra sūnus prieš keletus metus Vokietijoje mirusio muziko Emerito Gailevi- čiaus, ilgametio Karo invalidų or- kestro kapelmeistro ir Kauno kon- servatorijos profesoriaus. Tai gi, tikime, torontiečiai nepavils ir jiems geriausias džiaugsmas ir pa- dėka, jei mes atsilankysime į jų koncertus ir tuo pačiu įvertinsime. Ir jie fabriko darbininkai, kaip ir mes, ir stebuklių nenorėkime. Tik atlikime lietuviu pareigai!

K. Balsiūnas.

LAISVĖS FESTIVALIS SEKMADIENĮ

Ateinantį sekmadienį, spalių 3 dieną 3:30 val. po pietų ir 8 val. vakare įvyks Chicagoje, Internati- onal Amphitheatre, Halsted ir 43-čia gatvė, pavergtų tautų lais- vės Festivalis. Festivalį ruošia pa- vergtųjų tautų žmonės. Jį remia visi didieji laikraščiai ir visuome- nės šaliai. Burmistras Kennely proklamavo tą dieną LAISVĖS DIENA. Tos dienos garbės nariais yra įžymiausi Chicago žmonės. Iš lietuvių komitete dalyvauja: Lie- tuvos Konsulas Dr. P. Daužvardis, Prel. Urba, ir kiti. Programoje dalyvaus Hollywood artistai ir tautiniai chorai bei ansambliai — lietuvius atstovaus Dainavos an- samblis ir Alice Stephens Mergaičių choras. Praeitį pavaižduos įvairūs tautiniai personažai. Jų tarpe bus D. L. K. Vytautas, rašyto- jas Donelaitis, dailininkas ir mu- zikas M. K. Čiurlionis, poetas — diplomatas Baltrušaitis, ir turbūt, kiti.

Įžanga į Festivalį nuo \$1.65 iki \$11.50. Visas pelnas, jeigu kas liks, eis Vyskupo Sheil jaunimo organizacijai.

šių partijų visi nariai gavo NSDAP ženklelius, o jų vadai ir augstus NSDAP pareiginių titulus, naujo- jo vado įprasta diktatūrine logika jokiū būdu nereikia nacizma. — Išėina, kad dabar balsą ir galvas keltantieji — būvė visokie NSDAP šūlai yra tik nelaimingos aukos, o nacių turbūt, reikia ieškoti naci- sines Vokietijos kalėjimuose ir KZ-tuose.

D.

LAISVOJI LIETUVA

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

FREE LITHUANIA
LITHUANIAN WEEKLY

Published every Thursday by
LITHUANIAN REGENERATION
ASSOCIATION
3157 So. Emerald Ave.,
Chicago 16, Ill.
Telephone: Victory 2-4372.

Pavardė ar slapyvardė pasirašyti
straipsniai ne visada išreiškia re-
dakcijos nuomonę.

PRENUMERATA:

Metams — 4.50; pusei metų —
2.50. Atskiras numeris 10 ct. —
Subscription per year — \$4.50;
6 months — \$2.50; 10 c. per copy.

Vyr. redaktorius Vyt. Staneika.
Redaguoja Redakcinė Komitija.
Straipsnius ir korespondencijas re-
dakcija taisy ir talpina savo nuotū-
ra. Nesunaudoti rankraščiai grąžina-
mi autoriams pareikalavus.

Baikime ginčus Vasario 16 d. gimnazijos reikalu

1945 — 50 metais lietuvių jaunimas Vokietijoje, mūsų ir mūsų vargstančios Tėvynės džiaugsmui, turėjo progos šviestis lietuviškoje aplinkoje: lietuviški vaikų darželiai, pradinės mokyklos, gimnazijos, įvairūs kursai ir, net universitetas. Tos mokyklos buvo tikrai mūsų: buvo dėstomi visi mokslo dalykai mūsų gimtąja kalba, laikomasi lietuviškos kultūros tradicijų ir, net nuo N. Lietuvos programų nedaug tebuvo nutolta. Bet 1949—50 metais mūsų tautos mokyklos tirpo dėl mokinių ir mokytojų emigracijos ir įvairius pasaulio kontinentus. Mūsų veiksniai ragino brolius lietuvius emigracijoje burtis į didesnes, glaudesnes kolonijas. Deja, nevisada mūsų norai pajėgia vesti mus pagaidaujama linkme; dažnai gyvenimas buvo negailestingas ir nuvedė mus visai nelauktu keliu.

Išsiblaškėme po visą pasaulį. Nedaug kur pajėgėme susisieti ir glaudžias kolonijas. Mūsų jaunimas priverstas lankyti mokyklas, kurios negali, o gal kartais ir nenori, atsivėlgti į mūsų lietuviškas aspiracijas. Tad tolsta lietuviškas jaunimas nuo savo Tėvynės emigracijoje.

Dėl tam tikrų emigracinių nuostatų nemažas lietuvių skaičius negalėjo peržengti Vokietijos sienų. Jie priversti buvo tén pasilikti. Išnyko lietuviškos mokyklos v Vokietijoje, bet viena, Diepholz'e, pasiliko, nes to norėjo pasilikę lietuviai, tuo rūpinosi, tada vadina-
mas Zoninis Komitetas. Jis stengėsi sukurti sąlygas, kurios leistų suburti tame lietuviškame židinyje bent didžiąją mūsų jaunimo dalį ir auklėti juos kaip lietuvius, kaip būsimos Nepriklausomos Lie-

tuvos nesužalotus svetimomis sąnašomis piliečius ir atstatytos mūsų valstybės kūrėjus. Gimnazija pasivadino reikšmingu Vasario 16 dienos vardu.

Vokietijos krašto L. B. Valdyba, norėdama padaryti pastovesnes ir tinkamesnes darbui sąlygas, pirkė gimnazijai namus. Deja, tie geri norai sudrumstė mūsų išblaškytą po pasaulį visuomenę, būtent, tą visuomenę, kurios dėka gimnazija tik ir gali gyvuoti. Be pertraukos tęsiasi dėl to pirkimo ginčai spaudoje. Dėl ko gi ginčijamasi? Niekas nepriklauso kam nors esminės kaltės, pvz., suktybės, piktos valios, noro pakenkti lietuviškai mokyklai. Visi ginčai sukasi apie tą: buvo ar nebuvo padarytos, perkant namus, klaidos. Bet ir tai ne dėl pačio pirkimo fakto, o tik dėl kaikiurių formalumų.

Mes nesilmame spręsti, buvo ar nebuvo klaidų, bet mes įsitikine, kad visi, tiek krašto Valdyba, tiek gimnazijos vadovybė ir kiti, kurie prie to pirkimo prisidėjo, dirbo nuoširdžiai, siekė tokių gimnazijai sąlygų, kurios užtikrintų našesnę darbą. Mes tikime, kad padarytos pastangos nežus, kad jie pasieks tinkamesnių darbo sąlygų naujoje vietoje ir iš ten mes sulauksime gerųjų Lietuvos kultūros darbininkų ir mūsų atstatytos Nepriklausomos valstybės kūrėjų.

Kaip džiaugtusi mūsų šviesioji visuomenė, jei su šiuo pareiškimu nutrukty visi beprasmiški neesminiai ginčai dėl Vasario 16 d. gimnazijos pirkimo, o toji visuomenė dar glaudžiau susiburtų padėti tam lietuviškam židiniui išbristi iš medžiaginių sunkumų ir rūpesčių dėl vaikiųjų rytojaus.

Detroito LAS Skyriaus Valdyba. Iš kairės: K. Veikutis, A. Banionis ir L. Šimoliūnas.

PADEKOS PRANEŠIMAS

Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio, Detroito skyriaus valdyba nuoširdžiai padėką reiškia:

Pranui Marcinkėnui, padėjusiam organizuoti LAS, Detroito skyrių; Valentiniui Saladžiui už garsinimą per radio steigiamojo skyriaus reikalą; "Laisvosios Lietuvos" vyr. redaktoriui Vytautui Staneikai už turtingas kalbas per radiją ir steig susirinkime; LAS JAV Vietininkijos valdybos pirmininkui Jonui Balčiūnui, už ideologinį pranešimą steig susirinkime. Sveikinusiem raštu: LAS Vyr. valdybos pirmininkui Stepui Vykintui, LAS centro valdybos vyr. kontrolieriui Jonui Bagdonavičiui ir Jonui Virbaliui. LAS Clevelando skyriaus vardu. Sveikinusiem žodžiu: Marijai Sims, senų lietuvių Amerikos piliečių vardu; Pranui Stanionui, Lietuvos Resistencinės Santarvės vardu ir Sauliui Šimoliūnui, studentų "Santara" vardu. Eugenijai ir Vladiui Pauzams už vaišes kavute ir visiems kitiems, prisidėjusiems vienokiu, ar kitokiu būdu prie skyriaus steigimo.

Valdyba.

Tad dar energingiau dėkimės jį tai gimnazijai remti ratelius, juose istvirkime ir kurkime Vasario 16 d. gimnazijai užtikrintas darbo sąlygas. Geras Tėvynėi darbas suteikia mums šiuo sunkiuoju metu paguodą ir džiaugsmą.

L. B. Švietimo Tarybos Prezidiumas Čikagoje.

DETROIT, MICHIGAN

Adv. Joseph J. Kovalski, gyv. 9164 Steel, Detroit, jau 6 metai yra Michigano State Representatyve.

"L. L." Vyr. Red. V. Staneika, prieš keletą dienų būdamas Detroito, turėjo progos su p. J. J. Kovalskiu susitikti ir prie pietų stalo pasidalinti mintimis.

Richard E. Holbs, gyv. 15408 Evanston, Detroit 24, yra Detroit Council Catholic Men ir vietos radio stoties vedėjas. Per jo vedamą radio stotį, p. V. Staneika turėjo prabilti į vietos lietuvius. Jo kalba paliko gerą įspūdį.

Ponia Marija Sims, energingoji lietuvių veikėja, vietos SLA steigiamajame susirinkime pasakė sveikinimo kalbą, ragindama visus jungtis aktingon veiklon už Lietuvos išlaisvinimą ir jos atstatymą. "Kas padės mūsų vergšei motinėlei, Lietuvai? Kas paims ją? Jei ne mes, jos sūnūs ir dukros. Be mūsų ji nieko neturi". — Baigė p. Marija Sims savo gražią ir vertingą kalbą.

Lasiečių grupė svečiuose pas ponus Pauzas, Detroitje.

BALTIJOS SANTARVĖS SUKAKTIS

SANTRAUKA LIETUVOS KONSULO PETRO DAUŽVARDŽIO KALBOS,

pasakytos Amerikos Baltiečių Komiteto suruoštam Baltijos Santarvės 20 metų Sukakties Paminėjime 1954 m. rugsėjo 14 dieną, La Salle Viešbutyje, Chicagoje

Šių metų rugsėjo mėn. 12 d. suėjo 20 metų nuo Lietuvos, Latvijos ir Estijos santarvės ir bendradarbiavimo sutarties pasirašymo. Sutarties pirmas terminas buvo numatytas 10 metų, o po to jos galiojimas nebeterminuotas. Ji gali, tačiau, būti anuliuota bet kurios susitariančiųjų valstybių, pranešant apie tai kitoms santarvininkėms. Anuliuavimas įvyktų po vienu metų nuo dienos pranešimo. Sutarties įžangoje, visų trijų Baltijos valstybių prezidentai pareiškia, kad jie, "pasiryžę plėsti bendradarbiavimą tarpe trijų šalių ir skatinti glaudesnę santarvę tarpe jų, ...nutarė šią sutartį sudaryti..."

Pirmas sutarties straipsnis kalba apie tai, kad trys vyriausybės pasižada tartis užsienio politikos bendros svarbos klausimais ir teikti savitarpinę politinę ir diplomatinę pagalbą savo tarptautiniuose

santykiuose.

Antras straipsnis nustato periodines trijų šalių užsienio reikalų ministrų konferencijas, kurios laikomos mažiausia du kartus metuose, iš eilės kiekvienos trijų valstybių teritorijose.

Trečias straipsnis kalba apie specifines problemas (a la Vilniaus klausimą) ir jų traktavimą. Ketvirtas straipsnis nusako tai, kad iškilus nesusipratimams tarpe susitariančiųjų šalių, bus stengtasi juos likviduoti geruoju ir teisingumu bei teisėtu dvasioje.

Penktasis straipsnis sako, kad trijų valstybių vyriausybės duos instrukcijas savo diplomatinėms ir konsularinėms atstovams užsienio, taip pat savo delegatams tarptautinėse konferencijose, kad būtų sudarytas tinkamas kontaktas.

Likusieji keturi sutarties straipsniai kalba apie jos terminą bei ratifikavimą, apie kitų valstybių prie jos prisidėjimą ir apie naujas bei atskiras santarvės valstybių sutartis ir jų reikalu informavimą kitų santarvininkų.

Šita sutartimi vaidino ir vaidina nemažą vaidmenį Lietuvos, Latvijos ir Estijos politiniam — dip-

lomatiniam gyvenime. Nuo jos pasirašymo pasirašytojos pradėtas vadinti atskiru ir bendru pavadinimu: Pabaltijo valstybėmis. Į jų užsienio politiką įneštas artumas ir bendrumas. Jų užsienio tarnyba suartinta ir sustiprinta — užsienyje iškeltas Baltijos tautų blokas.

Baltijos santarvė, minint 20 metų sukaktį, turėtų prasplėsti ir pasidaryti ne tik Baltijos valstybių, bet ir Baltijos tautų santarvė, ypatingai tas turėtų reikštis užsienyje.

Pabaltiečiai, lyg tie trys muskietariai, kovoję dėl savo tėvynių laisvės, turėtų būti visi už kiekvieną ir kiekvienas už visus. Jie visur turėtų šaukti ir reikalauti, kad Pabaltijo valstybių reikalas būtų stipriau įvertintas ir aukščiau iškeltas, kad jų okupantai visur ir prie kiekvienos progos būtų reikalaujami laikytis su jomis padarytų taikos ir nepuolimo sutarčių — kad jie išskraustytų iš Pabaltijos valstybių ir leistų jų žmoniems laisvai ir savarankiškai tvarkytis savose valstybėse.

Tad, Baltijos santarvės 20 metų sukakties proga, esant santarvininkėms okupuotoms, tebūnie paskelbtas ir iki realizavimo vartojamas šūkis: Lauk, rusai okupantai, iš Baltijos valstybių!

Lauras - Laurentijus Kliukas

SLAPTAS DARBAS, VIESAS SKANDALAS

(Tęsinys)

AREŠTAVO, BET PASPRUKO, VEDAMAS Į KALĖJIMĄ

Į viršininko kambarį aš įšokau kaip guminis sviedinukas, net neatsisveikinęs su Staska. Bet ir galvoti taip pat, kaip tas sviedinukas, nieko negalėjau. Viskas man susimaišė. Lily vedusi ir jos vyras areštuotas. Staska taip pat. Taip pat ir Staskos vyras. Ir kodėl mane taip skubiai reikalauja ponas viršininkas? Gal reikia ką išversti į vokiečių ar latvių kalbą? Bet koks čia gali būti vertimas, kai meilė ir areštai susivėlė į vieną krūvą. Jeigu tuos ponus vyrus areštavo, tai aišku, kad pirmiau juos sekė: kur jie yra ir ką jie daro. O jeigu juos sekė, tai taip pat matė, kaip aš su jais linksminausi Metropolyje. Negerai, labai negerai. Už ką juos areštavo? Duok Dieve, kad jie, ta visa kompanija, būtų kokie sukčiai ar klastotojai. Vis dar ne taip blogai. Bet aš puikiai žinau, kad mūsų įstaiga "rūpinasi" tik svetimų valstybių šnipais. O jei taip, tai čia juokai visai menki.

Viršininko kambarys buvo labai didelis. Pilnas dūmų nuo rūkymo. Du langai, bet abu kietai uždaryti. Mačiau tris man pusėtinai pažįstamus veidus. Pats ponas viršininkas ir du svarbiausieji pa-

tarėjai. Vienas patarėjas turėjo vokiešką, o kitas prancūzišką pavardę. Praėjo apie dvi minutes laiko, aš stovėjau išsitempęs ir į mane niekas net nepažiūrėjo. Lyk kad aš iš viso tuo momentu nebūčiau egzistavęs.

Pats viršininkas stovėjo stačias prie stalo, tik vieną, per kelias lenktą, koją buvo pastatęs ant savo kėdės. Vienas patarėjas sėdėjo ant atbulai pastatytos kėdės, apsisėrgęs, it raitas jojo. Smakrą laikė priplojęs prie kėdės atramos. Kitas patarėjas, tas su prancūziška pavardė, pusiau sėdėjo ant viršininko stalo kampo. Aš gavau įspūdį, kad jie visi trys ką tai labai įtemptai svarstė ir sprendė.

Mano reikalas greit paaiškėjo. Man davė čia pat ir labai skubiai vesti laišką į vieną svetimą kalbą. Specialus pasiuntinys turėjo tą laišką tučiuojau vežti ten, kur jis priklausė. Iš laiško ne viską sužinojau. Bet ir to, ką sužinojau, užteko tam, kad nebegalėčiau užmigti. Trumpai buvo šitaip. Buvo areštuotas sovietiško šnipų tinklo organizatorius ir vadas visoms trims Pabaltijo valstybėms: Lietuvai, Latvijai ir Estijai. Taip. Buvo areštuotas. Bet vedamas į

kalėjimą, labai neaiškiais aplinkybėmis, paspruko. Paspruko net jau į užsienį. Buvo žinoma ir į kokią užsienį. Buvo pridėta jo tikroji pavardė ir toji pavardė, kuria prisidengęs jis veikė. Lietuvis. Čia

MOTERIS, KURI IŠGELBĖJO LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĘ

Vizitas ir darbas viršininko kambaryje neatnešė man nei laimės nei suraminimo. Galva man kaito, o mintys, viena už kitą blogesnės, skverbėsi į mano sąmonę. Praeities įvykiai riedėjo prieš akis, lyginau galimumus, spėlioju, dariau įvairius išvadas.

Kodėl mane viršininkas šaukė tokiam slaptam darbiui? Kodėl man nieko daugiau nepasakė? Ar viršininkas tikrai nieko nežinojo apie mano "istoriją" Metropolyje? O apie mano santykius su Lily? Ir kas gi buvo tas, kurs buvo areštuotas? Ar jis Lily, ar jis Staskos vyras? O gal visai kas kitas? Jei kitas, tai gerai, tai manęs neličia. Bet jeigu Lily ar Staskos vyras, tai viršininko elgesys su manim labai įtartinas. Ar tik jis nebandė, kaip aš į visa tai reaguosiu? O kas gali įvykti už dienos ar kitos? Ar net už valandos?.. Tas faktas, kad aš dirbau toje pačioje istaigoje ir turėjau slapty vertimų darbą, manęs neramino. Ne taip senai toje pačioje istaigoje vyko ngitkėtinai (žinoma, toje srityje nepatyrusiam žmogui) dalykai.

Yra viena tauta Europoje, kurios didelė dauguma mano, kad Lietuva turi būti jos teritorijos dalis. Buvo laikas, kai tos tautos žmonės Lietuvoje buvo suorganizuavę slaptą sąmokslą tikslu nuvertinti Lietuvos vyriausybę ir Lietuvą

pat ir jo nuotrauka.

— Galite dabar eiti, ponas Kliukas, — pasakė man viršininkas, kai aš mašinėle parašiau paskutinę to versto laiško raidę.

pat ir jo nuotrauka.

— Galite dabar eiti, ponas Kliukas, — pasakė man viršininkas, kai aš mašinėle parašiau paskutinę to versto laiško raidę.

— Galite dabar eiti, ponas Kliukas, — pasakė man viršininkas, kai aš mašinėle parašiau paskutinę to versto laiško raidę.

— Galite dabar eiti, ponas Kliukas, — pasakė man viršininkas, kai aš mašinėle parašiau paskutinę to versto laiško raidę.

— Galite dabar eiti, ponas Kliukas, — pasakė man viršininkas, kai aš mašinėle parašiau paskutinę to versto laiško raidę.

Vieną rytą, aš atėjęs į darbą, netyčia ir netikėtai mačiau štai kokį vaizdą. Vienas iš senesnių tos įstaigos pareigūnų prieina prie energingo vyruko ir žaibo greitu-
mu įremia jam į krūtinę revolverį.

— Rankas aukštyn. Nei iš vienos. Areštuotas.

— Nejuokauk taip kvailai! — suurgija vyrukas, — revolveris netyčia dar gali iššisauti.

— Rankas aukštyn. Nei iš vienos. Areštuotas.

— Nejuokauk taip kvailai! — suurgija vyrukas, — revolveris netyčia dar gali iššisauti.

— Rankas aukštyn. Nei iš vienos. Areštuotas.

— Nejuokauk taip kvailai! — suurgija vyrukas, — revolveris netyčia dar gali iššisauti.

— Rankas aukštyn. Nei iš vienos. Areštuotas.

Daug Lietuvos kariškų paslapčių jis jau buvo nusiuntęs jiems. dar daugiau rengėsi siųsti. Tuo būdu jis norėjo (ar buvo priverstas) išpirkti savo kaltę — sąmokslą išdavimą. O gal ir kerštas už sužlugdytą meilę.

Taip. Mūsų įstaigoje juokų nėra. Čia daug nekalba. Tarnautojas ar netarpuotojas, bet jeigu reikalas, tai revolveris ir kalėjimas. Tokie ir panašūs vaizdai plaukė mano vaizduotėje. Tas faktas, kad absoliučiai niekas man nieko nesakė, atrodė labai ir labai neįtikinamai.

LILY KALĖJIME IR MANO KAMBARYJE

Ne daug dienų praslinko nuo mano vizito pas viršininką. Gal viena, gal pusantros. Sėdžiu savo privačiame kambaryje. Langas praviras. Palngėje truputis gėlių ir kokie tai krūmokšniai. Ar tai serbentų kelmas, ar tai jaunutės vyšnios. Prievakarys, bet dar labai šviesu. Kažkas sušlama palangėje tarp medelių. Girdžiu balsą, visai kaip Lily. Šmėkstelėja moteriška galvutė pro palangę — nespėju ir pamatyti. Bet čia pat ir vyriškis. Aiškiai matau. Tai mūsų įstaigos dedektyvas, kuriam būdavo pavedamos ypatingai sudėtingos operacijos.

— Kas gi čia dabar darosi? Iš proto jie visi kraustosi...

Bet viena akimirka ir Lily drauge su dedektyvu jau mano kambaryje. Lily krito į kėdę prie mano rašomojo stalo. Dedektyvas stačias, išsitempęs.

— Lauruti, jie areštavo mano vyrą, dabar ir mane. Veda į kalė-

(Tęsinys sekantčiame numeryje)

Senjojo miesto vargai

10 metų bolševikinės okupacijos sukakties proga, viename Amerikos komunistinės krypties laikraštyje, leidžiamame lietuvių kalba, Vilniaus miesto atstovų tarybos vykdomojo komiteto pirm. tūlas J. Vildžiūnas paskelbė straipsnį, įvardintą "Senjojo miesto jaunystė". Tame straipsnyje skaitome:

"Miestas neteko daugiau kaip 40% gyvenamojo ploto."
"Per keletą paskutiniųjų metų perduota eksploatacijon desimties tūkstančių kvadratinių metrų gyvenamojo ploto".

"Darbininkai ir tarnautojai savo pačių sutapomiu jau pasistatė apie 300 namų, kurių bendras plotas per 14.000 kvadratinių metrų".

"Šiuo metu veikia 10 pradinųjų, 21 septynmetė ir 26 vidurinės mokyklos".

"Yra didelis tinklas technikumų ir specialiųjų mokyklų, kuriose mokosi apie septyni tūkstančiai žmonių. Dabar statomas dar kelios naujos viduriniojo mokslo įstaigos. Jų tarpe elektromechanikos technikas, pieno pramonės technikas ir kt."

"Mieste pilnutinai įgyvendinta visuotinis septynmetis mokslas, pradėta pereiti prie visuotinio vidurinio mokslo".

"Dabar čia yra 34 vaikų darželiai, iki š. m. pabaigos bus pastatyta dar 5".

"Miesto darbo žmonės pokariniu laikotarpiu ypatingai pajuto gaivinamąją, pertvarkomąją tarybinės santvarkos jėgą". Ir t. t. ir t. t.

Šie okupanto patiekti duomenys, leidžia, kiek giliau pažvelgti į senosios mūsų sostinės nūdieninį — prievartoto kelių ir okupantų "gaivinamąją ir pertvarkomąją" jėgą. Taip pat pravartu pažvelgti, ko verta bolševikinė propaganda.

Ką reišia Vilniui netekti 40% gyvenamojo ploto?

Zinant, kad Vilniuje prieš karą gyveno 250.000 gyventojų, reišia, jog Vilniaus 100.000 gyventojų atsidūrė gatvėje. Ir, kadangi vienam asmeniui yra būtina turėti 16 kubinių metrų oro talpos, o vidutinis kambario aukštis yra apie 2,60 metro, tai išeiina, kad vienam asmeniui yra būtina turėti per 6 mr. gyvenamojo ploto, arba 100.000 gyventojų — per 600.000 kv. metrų.

Bolševikinė statyba ir darbo žmonių rūmai

Turėdami prieš akis karo pasekmes Vilniaus sunaikinimo vaizdą, palyginkime jį su bolševikinės statyba. Palyginkime šimtus tūkstančių kv. metrų trūkstanto gyvenamojo ploto su atstatytu. Trūkstamas plotas siekia per 600.000, o bolševikai tėra atstatė vos dešimties tūkstančių. Kelias gi dešimtis? Nepasako. Gerai pažįstant bolševikinės propagandos metodus, nenurodymas atstatyto gyvenamojo ploto, leidžia manyti, kad jis vargiai sudaro dešimties tūkstančių kv. metrų. Tas rodo, kad valdinėmis lėšomis, tikriais pasakius, darbo žmonių sąsonomis, atstatytas gyvenamasis plotas, yra tik lašelis jūroje. Per 10 metų jis sudaro vos vieną trisdėsimtąją dalį to ploto, kuris reikalingas. Tas reišia, kad jei bolševikinė statyba ir toliau tuo pačiu tempu vystysis, tai Vilnius bus atstatytas tik po 300 metų.

Propogandistas, nurodydamas individualiai atstatytą bendrąjį plotą, reikia manyti, turėjo du tikslus: vieną — parodyti, kad komunistinėje sistemoje yra gerbiau privati nuosavybė ir, kad ši plotą jis laiko dideliu, palyginus su valdine statyba, ir antra — paskatinti platesnes mases prie trūkstanto gyvenamojo ploto atstatymo.

Idomumo dėlei, padalinkime 14.000 kv. metrų pastatytą bendrą plotą iš 300 individualiai pastytų namų. Šį paprastą aritmetikos veiksmą atlikę matome, kad viename individualiai pastatytam namui tenka tik po 46 kv. metrų. Iš šio ploto dar tenka atimti plotą tenkantį sienoms, priebūčiui ir prausyklai. Taigi, individualiai to-

kių namukų pastatytas gyvenamas plotas yra žymiai mažesnis, nei 14.000 kv. metrų. Tas parodo, kad individualiai pastatytų namų plotas nepašvoka 2-jų automobilių garažo. Visą dešimties metų statybą sudėję matome, kad ji vargiai siekia 30.000 kv. metrų.

Septynmetės mokyklos

Padaliję gyventojų skaičių iš pradinųjų mokyklų skaičiaus matome, kad viena mokykla tenka 8.064 gyventojams. Vadovaudamiesi Nepriklausomos Lietuvos statistiniais duomenimis, galime tik su labai nežymia paklaida apskaičiuoti, kiek kasmet mokyklinio praeuglio vaikų turi tekti vienai Vilniaus mokyklai. (Gaila, kad neturėdama paskutinių statistinių duomenų, naudoju 1923 m. statistinius duomenis, kur vaikų mirtingumas, tuoj po didžiojo karo, siaučiant epideminėms ligoms, gavo gana didelį. Kiek tenka prisiminti, tai kad vietoje 1923 m. parodyto vaikų mirtingumo 24,7% visų mirusiųjų, temirdavo tik 7%). Pagal 1923 m. surašymo duomenis, 1000 gyventojų atiteko: 26,8 gimimai ir 15,8 mirimų, iš kurių apie 24,7% buvo vaikų. Vadinasi, 8,065 gyventojams vidutiniai tektų 216 gimimų ir 127 mirimai, iš kurių būtų 31 vaikas. Išeiina, kad Vilniaus dabartinei kiekvienai mokyklai turi atitekti 185 metinio mokyklinio praeuglio vaikai. Tuo būdu, vienoje septynmetėje mokykloje turėtų būti nemažiau 40 klasių, po 37 mokinius kiekvienoje klasėje. Bet gi, netolima praėjus mums nedvejotinai kalba, kad tokių talpių mokyklų nei prieš karą, nei laike paskutiniojo karo, Vilniuje nebuvo. Bolševikai nei vienos naujos mokyklos nepastatė, o dar tik "tebestato". Išeiina, kad visi Vilniaus vaikai mokosi ir mokyklai pakanka. Bet mes savo žinojimą sugretinę su dabar pateiktais duomenimis, galime drąsiai tvirtinti, kad į dabar esamas Vilniaus miesto mokyklas, normaliai galėtų tilpti tik vienas trečdalis Vilniaus miesto vaikų. Ir čia iškyla juodas, kaip klaidi rudens naktis, klausimas:

KUR GI LIETUVOS VAIKAI?

Į pastatytą klausimą atsakyti iš karto neįmanoma, bet pastudijuoti yra kiekvieno laisvėje gyvenančio lietuvių pareiga. Galimybių gali būti kelios:

- 1) gimimų sumažėjimas, 2) stoka mediciniškos priežiūros ir iš materialinio skurdo mirtingumo padidėjimas ir 3) pažįstant bolševikų imperialistinius polinkius, yra galimas sumažėjimas dirbtinomis priemonėmis, būtent: a) perkeltiant didelę dalį gyventojų į kitas vietas, ar juos išstremiant ir b) į mokyklas priimant tik pateptųjų vaikų. Staptelkime ties kiekviena pamintų galimybių.

Kad gimimai būtų sumažėję, tenka paabejoti dėl šių priežasčių: 1) Vilniuje žmonės gyvena labai susispaudę ne tik dėl butų stokos, bet ir dėl ekonominio skurdo. Ši aplinkybė, kaip gyvenimo praktika rodo, gimimų skaičių, nepripažindama jokių išimčių, kaip tik didina. Mūsų šį galvojimą kaip tik patvirtina ir vaikų darželių kiekis Vilniuje, o jų, kaip jie patys sako, Vilniuje šiuo metu veikia net 34 ir dar penki baigiami įrengti.

Toks didelis vaikų darželių skaičius rodo, kiek Lietuvos vaikų motinų vien tik Vilniuje yra pastatyta prieš gyvenimo ir mirties dilemą...

Antroji prielaida, taip pat, yra atmetinama. Prisimenant 1918 — 1920 m., kai prisikeliančioji Lietuva gyveno visiškai be mediciniškos priežiūros, vaikų mirtingumas, tiesa, buvo didelis. Bet mes išvesdami vidutinį metinį vaikų praeuglių, kaip tik vadovavomės jų laukų statistiniais duomenimis. Todėl jei vaikų mirtingumas po paskutiniojo karo ir būtų pakilęs

fikl tos vaikų mirtingumo ribos, tai mūsų apskaičiavimą vistiek reikėtų laikyti gan tiksliu. Ši prielaida yra atmetinama ir dėl bendro kultūrinio pakilimo, kurį dauguma dabartinių vaikų tėvų gavo nepriklausomo gyvenimo metais. Taigi, lieka tik trečioji prielaida — Lietuvos vaikų sumažinimą dirbtinomis priemonėmis. Ir šį trečiąjį prielaidą atsiduoda genocidu.

Vidurinės mokyklos ir technikumai

Prieš pradėdami kalbėti apie vidurines mokyklas, tenka kiek išsistarti dėl technikumų. Išsistarti todėl, kad gal ne visiems šio žodžio sąvoka bus suprantama. Ką bolševikai vadina technikumais? Nagi, visas specialios mokyklas, turinčias ryšio su technika, mechanika ar chemija. Mes minėtą paskirtą mokyklą vadinome tiesioginiais, visiems suprantamais, lietuviškais vardais. Pav.: žemes ūkio mokykla, daržininkystės — sodininkystės mokykla, miškų mokymai ir t. t. Pagal aukštumo laipsnį dar žymėdavome: aukštesnioji ar žemesnioji mokykla. Pas bolševikus šių skirčių neliiko. Nauja tik tas, kad tos pačios prasmės specialie mokyklai yra duotas svetimasis, nelietuviškas, vardas. Kam toks pakeitimas reikalingas? Dumti akims. Mat, visais pakeistas naujais vardais, specialios mokyklas laiko naujai įkurtomis ir plačiosioms minioms aiškina, kad technikumai yra aukštesnės paskirties mokykla, nei buvusioji. Šiuo keliu eidami ir propagandas padėdami, stengiasi sudaryti įspūdį, kad visos specialios mokyklos yra komunistinės pažangos išdava ir, kad tik komunistinėje sistemoje tokius dalykus galima atsiekti.

Sugretinę Vilniuje veikiančių pradinųjų mokyklų kiekį ir nežinodami tikros padėties, galėtume ir patikėti, kad Vilniuje einama prie visuotinio vidurinio mokslo įvedimo. Bet žinant padėtį, atrodo kiek kitajam. Ir štai kodėl. Išidėmėkime, kad Vilniaus vidurinių mokyklų skaičiujė yra net keliolika specialiųjų mokyklų. Tai rodo jų pačių pateiktas mokinių skaičius. Reikia skaityti, kad vidutiniai viename technikume mokosi apie 400 mokinių ir, jei taip, tai reiškia, kad Vilniuje vieni specialiųjų mokyklų turėtų būti apie 17, o bendro lavinimosi mokyklų tebtų apie 9. Čia kai kam gali būti neaišku, kodėl Vilniuje yra tiek daug specialiųjų mokyklų? Todėl, kad Vilniaus specialie mokyklose mokosi ne vien Vilniaus miesto, bet ir Vilniaus apskrities, o taip pat ir artimesniųjų apskričių, kaip tai: Trakų, Švenčionių, Utenos, Panevėžio, Rokiškio ir, kai kuriuose technikuose, net iš toliau. Kodėl? Todėl, kad veiki visi technikumai yra sukongrutuoti Vilniuje ir Kaune. Čia paminėtoms apskrityms Kaunas yra toliau, nei Vilnius. Dar daugiau, kai kurių technikumų neturi ir Kaunas. Taigi, kai kuriuose technikuose yra besimokančio jaunimo iš visos Lietuvos teritorijos. Trumpai kalbant, nesuklysim tvirtindami, kad Vilniaus specialie mokyklose Vilniaus miesto jaunimo mokosi labai mažas kiekis. Abejotina, ar jie galės siekti 500—600 mokinių. Gi devyniose bendro lavinimosi mokyklose, geriausiai atveju, tegali sutilpti apie 3.500 mokinių. Tas reikštų, kad Vilniaus vidurinėse ir specialie mokyklose tesimoko apie 4.000 mokinių. Turint galvoje, kad visos septynmetės mokyklos per metus, jei būtų mokslas privalomas, turėtų išleisti apie 6.000, tai reikštų, kad 4 metų vidurinėse mokyklose turėtų būti sutalpinta, vien Vilniaus miesto, apie 24.000 vaikų. Šie duomenys rodo, kad iki visuotinio vidurinio mokslo įvedimo Vilniuje, yra dar tolimas kelias. Jis yra čia pat tik komunistinėje propagandoje.

Tarpinių mokyklų tarp viduriniojo ir aukštojo mokslo, komunistinė spauda nemini. Atrodo, kad po 11 metų bendro lavinimosi, jau gali švaistytis aukštojo mokslo židiniais, kai tuo tarpu pagal reformuotą Lietuvos mokyklų programą, į tokius židinius galėjai pakliūti tik po 13 metų bendro lavinimosi. Šis faktas rodo, kad komunistinė mokykla, stovi bent

KOMUNISTŲ STIPRUMAS IR SIMPATIJA CANADOJE

Kokio stiprumo yra komunistų partija Kanadoje? Kiek ji turi įtakos? Tai yra klausimai, į kuriuos tik keletas galėtų atsakyti. Komunistų partija, kuri žinoma kaip Labor — Progressive Party šiame krašte, nėra tokia stipri savo skaičiaus atžvilgiu, kaip kai kas galvotų sprendžiant iš to triukšmo, kurį ji ir jos draugai daro. Bet į jos būvimą vyriausybė nežiūri taip paviršutiniškai ir suprantama, kad ji turi pavojingą įtaką kai kuriuose sluoksniuose.

Faktas, kad komunistas nėra uždraustas Kanadoje, kaip pavojus demokratijai, nustebina daugelį, ir ypatingai daugelį iš nekanadiečių, kurie Europoje su juo susidūrė ir paprastai turi nemažiau prisiminimų. Bet Kanados vyriausybė tvirtina, kad lengviau prižiūrėti organizaciją, kada ji veikia viešai, ir demokratijos principams būtų priešinga daryti politinę filosofiją nelegali tik dėl to, kad ji yra skirtinga nuo mūsų dabartinės arba bendros pažiūros.

Kanada tuo pačiu laiku turi griežtus įstatymus, kurie pritaikyti kiekvienam, ar tai būtų komunistas, ar kas nors kitas, pagautas išdavikiškame veikime. Nebent komunistas arba komunistų prijaučiantis nusižengia tiems įstatymams, nieko neturima, kas jį su laikytų taikos įstatymams veikiančio nu komunizmo skelbimo — su sąlyga, kad jis negintų maištingą veikimą.

Toronto, Kanados, antras miestas savo didumo atžvilgiu, laikomas raudonųjų veikimo centru tame krašte. Buvęs Karališkos Kanados Raitosios Policijos Superintendantas John Leopold, kuris daug metų suvaidino centrinę rolę anti-komunistiniame darbe, konstatuoja, kad komunistų mokyklų suaugusiems ir vaikams "žydi" Toronto. Jis sako, kad iš krašto 8.000 ar panašiai, žinomų komunistų, tarp 3.000 ir 4.000 randasi Toronto srityje.

Mr. Leopold spėlioja, kad tame krašte turima mažiausiai 50.000 raudoniesiems simpatizuojančių, kurie neturi narių kotelijai, bet kurie galėtų būti pavojingi šio krašto saugumui karo atveju.

Toronto laikraštis "The Globe and Mail" konstatuoja, kad didesnį Toronto srityje yra sudarytos maždaug 500 komunistų arba komunistų įtakos turinčių organizacijų ir daugelis iš jų buvo sudaryti tik pokariniam laikotarpiu. Prie to dar yra 139 etninii grupių, 35 religinių sektų arba kultūrų ir mažiausiai 15 profesinių darbo sąjungų, esančių komunistų įtakoje. Toronto metropolijos srityje turima mažiausiai 16 komunistinių laikraštų.

The Labor — Progressive Party turi savo žinioje 12 mokyklų Ontarijoje, kuriose Markso ir Lenino doktrina yra dėstoma ir mokiniai yra pagrindiniai supažindinami su komunistų mokslu. Toronto miesto ribose veikia septynios etninės grupės, kurios duoda komunistų ideologijos pamokas suaugusiems ir vaikams. Komunistinės sąjungos, federacijos ir labdarinngos organizacijos peritais metais turėjo 300 susirinkimų Toronte.

Nežiūrint to, kad dauguma komunistų vadų Kanadoje yra anglosaksai (Buck, Ryerson, MacLeod, Smith, etc.), komunistai smarkiai veikia europiečių etninių grupių tarpe, norėdami surasti naujų narių.

Kultūros ir brolybės priedanga labai daug vartojama komunistų, kad galėtų patraukti naujų narių dviem mokslo metais žemiau, nei Nepriklausomoji Lietuvos mokykla.

Sugretinę visus duomenis ir juos susumavę, gaujame labai aiškia išvadą apie komunistinės santvarkos "gaivinamąją ir pertvarkomąją" jėgą, veikiančią ne į pliusą, bet į minusą. Šitokia jėga gali džiaugtis žmonijos ir pažangos priešais, o propoguoti, kuriems tamsa yra geriausiai prieglobščiu.

be simpatizuojančių iš europiečių etninių grupių. Priemonė, kurią jie vartoja jau daug metų, yra, pavyzdžiui, muzikos arba meno grupių su nekalti skambančiais pavadinimais sudarymas ir jų panaudojimas komunistų propogandai.

Keletas iš šių kultūrinii grupių, priklausančių šiai kategorijai, yra: The All Slav Youth Choir, the Ukrainian Youth Choir, the Lithuanian Literary Society, the Finnish — Canadian Amateur Sports Federation, Jewish Folk Choir, the New Dance Theatre ir Winnipeg Folk Singers. Taip pat organizacija, žinoma kaip Art-Kino, išplatina sovietų filmas tame krašte.

Komunistai panaudoja broliškąs etnines grupes. Keletas iš jų yra: the Association of United Ukrainian Canadians, the Bulgarian Peoples League, the Federation of Russian Canadians, the Finnish Organisation of Canada, Polish Democratic Association, Ali-Slav Committee ir the United Jewish Peoples Order. The National Federation of Labor Youth ir La Jeune Equipe taip pat yra komunistinės organizacijos.

Turima dar daug kitų, kurios yra pakrastyje, t. y. kur komunistų įtaka yra gana didelė. Neo-kanadiečiai, kurie nori prisijungti prie etninių, kultūrinii, arba bendruomeninių organizacijų, geriau turėtų iširti prieš pasidarydami nariais.

Galima pamatyti ar išgirsti komunistų "liniją" ir ji gali pasirodyti visai nekaltai priedangoje. Čia paduodami kai kurie komunistų propogandos įrodymai, kurie skelbiami šiandieną:

"Kanada yra priversta prieš savo norą vykdyti Jungt. Valstybių įsakymus. Kanada yra Jungt. Valstybių ekonominis bei militarinis vasalas. Sovietų Sąjunga ir "taiką mylinčio" komunistinės liaudies vyriausybės neturi jokių ginčų su Kanada, bet tikrai su Jungt. Valstybėmis. Sovietų Sąjunga nori taikos, kai Jungt. Valstybės kuro karą. Didysis biznis nori karo, kad galėtų turėti pelno.

Prekyba su komunistiniais kraštais tikriausiai pašalintų nedarbą. Turima ekonominė depresija. Kapitalizmas ir mūsų demokratines valdžios formas grūna.

Kanados dirbantieji vyrai ir moterys yra išnaudojami ir su jais blogai elgiamasi. Su Kanados jaunimu blogai apsieinama ir jis turi turėti "new deal".

Kanada netiki į komunizmo arba komunistų veikimo uždraudimą. Bet tai dar nereiškia, kad mes turėtume užmigtį.

KRIKŠTYNOS

Keturių vaikų krikštynos įvyko rugsėjo 18 d. vakare 5916 So. Normal Bd., Chicagoje. Krikšt. kandidatei: Salvator Sokolowski, kūmai Bill ir Dolores Coluzzi, Stanley Sokolowski, jo kūmai Josef ir Mildred Piekarski; Gary Nevill Fox, jo kūmai: Ark. Giniotis ir Julia Swit; Richard Joseph Coluzzi, jo kūmai: Stanley ir Irene Sokolowski. Krikšto apeigas atliko ark. S. A. Giniotis, kun. Marcel LaVoy ir kun. Joseph Jablonski.

Visi keturi vaikūčiai nuo vieno iki šešių metų amžiaus, kalba lietuviškai. Puota buvo turtinga svečiais ir maistu. Be šiaip giminių, buvo: prof. Viktoras Biržiška, "Sandaros" red. Mikas Vaidyla, Julius ir Teodora Kuzai, Elena Bružas, Ona Firant, Julia Balsis, Bruno ir Valerija Matelija, Romualdas ir Jean Vistartai iš Tessa, Maggie Sakalauskas iš DeKalb, Ill. ir kt.

Po vaišių buvo linksmai pasikalbėta ir lietuviškai padainuota, pajvainant poniai Julijai Swyt iš Los Angeles, Calif. ir Alenai Bružas. Buvo ir kitataučių, kurie neblogai kalbėjo lietuviškai.

Dalyviai

Pastatykite Krėvei paminklą

1954 VII 7 d. didysis mūsų daliojo žodžio kūrėjas Vincas Krėvė, palikęs mūmuse amžinai gyventi auđrųjį Šarūną, rūškanąjį Skirgailą, gamtos augintinį kerđzių Lapiną, giedrąjį gy. imo išminčių dėdę Vainorą ir daugelį kitų, Jo iš Dainavos milžinkapių prikeltų ar šiaudinėje pastogėje sutiktų žmonių — patšai atsigulę amžino poilsio Philadelphijos Sv. Kryžiaus kapinėse.

Lietuvių visuomenės yra garbės pareiga nors kukliu lietuviško stiliaus paminklu atžymėti vietą, kur svečioje žemėje, toli nuo gimtojo Merkio ir Nemuno, priglausti Šarūno dainiaus palaikai.

Paminklo statymo reikalų tiesiogiai rūpinaš Philadelphijoje sudarytasis komitetas, kuris vietos lietuvių banke turi savo einamąją sąskaitą (Kreve Memorial Account S 19789; Liberty Federal & Loan Association, 202 Nord Broad St., Philadelphia 2, Pa.).

Krėvės paminklo statymo garbės komitetas jeina:

Dr. Jonas Aistis, rašyt. (Brooklyn), Benys Babrauskas, Liet. Rašyt. Dr. jos pirm. (Chicago), prel. Jonas Balkūnas (Maspeeth, N. Y.), prof. dr. Jurgis Baltrušaitis (Paryžius), prof. dr. Mykolas Biržiška (Los Angeles), Kazys Bradūnas, rašytojas (Baltimorė), adv. Charles S. Cheleden, Lib. Fed. & Loan Assoc. prez. (Philadelphia), prof. dr. Juozas Eretas (Basel, Šveicarija), kun. Stasys Yla (Putnam, Conn.), prof. dr. Zenonas Ivinskis (Roma), prof. dr. Petras Jonikas, Lietuviškosios Instituto prez. (Chicago), Jonas Kardelis, "Nepriklausomosios Lietuvos" red. (Montreal), Faustas Kirša, rašytojas (Boston), prof. Steponas Kolupaiva (Notre Dame University), Stasys Pilka, aktorius (Chicago), prof. dr. Alfred Senn (University of Pennsylvania), prof. dr. Pranas Skardžius (Cleveland), dr. Vanda Sruogienė (Chicago), prof. dr. Adolfas Šapoka, "Teviškosios Žiburių" red. (Toronto), inž. Pranas Zundė (Vokietija), inž. Vytautas Zemkalinis (Australija).

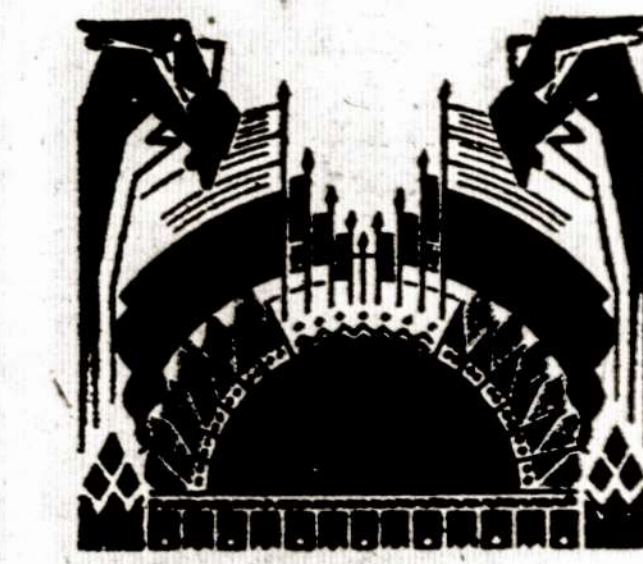
Lietuviškoji visuomenė labai prašoma siūsti auksą aukščiaiu nurodytu banko adresu. Patogumo dėliai maloniai kviečiama atskiros vietovės sudaryti aukų rinkimo komitetus.

Aukotojų simbolinio ryšio su Nepamirštamoju Dainavičiu ženklau aukų lapai bus įmūryti paminkle.

Krėvės paminklo statymo komitetas:

(Pasiraše)

Vincas Maciūnas, pirmininkas Vytautas Mykoliaitis, I vicepir. Antanas Vasiliauskas, II vicepir. Konstantinas Ostrauskas, I sekr. Marija Krassauskaitė, II sekr. Alfonsas Jurskis, išdo globėjas Jonas Puzinas, išdo globėjas. Komiteto adresas: 247 E. Albanus Street, Philadelphia 20, Pa.

LIETUVIŲ DIENA

Lietuvių diena — šeštadienį, gruodžio 4, Chicago Mokslo ir Pramonės Muziejiaus tradiciniam Kaledų festivalyje. Tai dienai, lietuvių kviečiami suruošti net penkis programas. Programų pildytojais jau yra pakviesti: Marijos Augstesnioji Mokykla ir Dainavos ansamblis. Lietuvių eglutė puoš, kaip kasmet, Marijos Augst. Mokyklos meno skyrius. Kalėdinii programų proga (per dvi savaites, Muziejiaus vadovybė suteiks lietuviams galimybę plačiau pasirodyti lietuviško liaudies meno eksponatams ir gamyba. Apie tai bus pranešta vėliau.

Sokol salėje, 2345 So. Kedzie Ave.

Šių metų spalų mėn. 24 dieną (Sekmadienyje),

Detroito Vaidintojų Sambūris vaidins Sofijos Čiurlionienės trijų veiksmų komediją

Pinigėliai

Vyriausią šios komedijos vaidmenį atliks Sambūrio vadovė

ZUZANA ARLAUSKAITE — MIKŠIENĖ

Po vaidinimo šokiai ir linksmas subuvimas su Detroitiečiais.

Pradžia 3:30 val. p. p.

Pelnas skiriamas lietuviškos spaudos palaikymui.

LRS Chicago's Skyrius

Buster Brown

America's Favorite Children's Shoes

LAIKAS APRŪPINTI SAVO
VAIKUS GERAIŠ BATAIS

BUSTER BROWN firmos batai vaikams yra išbandyti sveikatingumo, ilgo nešiojimo ir kt. atvejais. Atveskite savo vaikus į

UNIVERSAL SHOE STORE

3335 So. Halsted Str., Chicago 8, Ill.

Taip pat čia yra didžiausias pasirinkimas vyrams ir moterims įvairių firmų batų ir apavo.

Šioje krautuvelyje Jūs būsite aptarnaujami savo gimtąja kalba.

LIETUVIŠKA GAZOLINO STOTIS IR AUTOMOBILIŲ TAISYMAS

5759 South Western Avenue Tel: REpublic 7-9577.

Atliekami generaliniai remontai: Motorams, stabdžiams, transmisijoms, keičiamos dalys, visi lyginimo ir deymžo darbai.

Prityrę ir sąžiningi mechanikai atliks darbus greitai, sąžiningai ir pigiau nei bet kur kitur.

Savininkai: A. ADOMĖNAS, V. KOŽICA ir V. PAKALNIS

Jonas Karvelis

3322 So. Halsted St., Chicago 8, Ill. Tel: YArD 7-0677.
Didžiausias pasirinkimas: siuvenų mašinų, Radio aparatų, įvairių sveicatirškų laikrodžių, įvairiausių lietuviško meno išdirbinių, Lietuviškų knygų, žurnalų ir laikraščių.

Rudeninių ir žieminių lietpalčių, paltų, o taip pat šiltų vilnonių megstinukų didelis pasirinkimas pas:

H. SEIGAN

VYRIŠKŲ RŪBŲ IR
BATŲ KRAUTUVĖ,

4622 S. Ashland Av., Chicago 9, Ill.
Tel: YA 7-1272

Čia gausite geras prekes pigesne kaina ir ilgesniam išimokėjimui be nuosimėčių!

Mandagus patarna vimas lietuvių kalboje.

Krautuvelyje atdara: Pirmad. ir ketvirtad. nuo 9 val. ryto iki 9.30 v. vak., kitomis dienomis iki 6 v. vak. SEKMADIENIAIS nuo 10.00 iki 2.30 val.

AL VARNAS & CO

2509 W. 63rd Str. Tel: WA 5-2278

Importuotus pietumus ir kavai servizus, įvairiausių rūšių kristalo indus, vaikams servizus, keramikos išdirbinius ir dovanų dalykus siūlo pigiau negu kur kitur

AL VARNAS & CO

IMPORTO FIRMA

DIDELIS IŠPARDAVIMAS

RŪBŲ ir BALTINIŲ, vyrams, moterims, vaikams ir namų reikalams, kaip tai: paklodžių, užvalkalų, rankšluosčių ir kita, SUMAŽINTOMIS KAINOMIS PIRKSITE LIETUVIŠKOJE

JOSEPH'S DRY GOODS STORE

3213 So. Halsted St., Chicago 8, Illinois.

AUTOMOBILIŲ TAISYMAS

Perdirbami motorai, stabdžiai, transminijos, keičiamos dalys. Atliekami lyginimo ir dažymo darbai. Garantuotas darbas.

M. ČESAS & A. STANEVICIUS

1835 CANALPORT Tel. Dirbtuvės SEeley 3-2146
Namy KENwood 8-3092

LIETUVIŠKĄ DUONĄ, TORTUS,
PYRAGAIČIUS IR ĮVAIRIUS KEP-
SNIUS — kepa iš tremties atvykęs —
patyręs Lietuvoje kepėjas — specialis-
tas ALEKSANDRAS GAIDJURGIS

STAR BAKERY

Primami įvairūs specialūs užsakymai.

Reikalaukite šios kepyklos kepinių —
krautuvelyje ir restoranuose.

Adresas: 738 W. 31 St.

Tel: Ca 5-2173.

PERKRAUSTYMAS IŠ ARTI IR TOLI

ILGŲ METŲ PATYRIMAS — FIGŪS SAŽINGAS PATARNAVIMAS. —
NAUJI DIDELI SUNKVEZIMIAI — PATOBULINTI PERKRAUSTYMU
IRANKIAI KAIP PATYS SUNKVEZIMIAI, TAIP IR JOSŲ PER-
KRAUSTOMI BALDAI YRA APDRAUSTI — INSIORINTI.

JUOZAS NAUJOKAITIS 2022 W. 69 St., Chicago 36, Ill.
Tel: WALbrook 5-9209

ATDARA IKI 4 VAL. RYTO — ŠEŠTADIENIAIS IKI 5 V. RYTO

VALHALLA LOUNGE

VISADA ATSIMINK ŠIĄ VIETĄ,
NĖS KITOS TOKIOS NIEKUR NESURASI

TELEVISIJA

3553 South Halsted St.

Telefonas: Virginia 7-8291

Chicago 9, Illinois.

KARSTOMIS VASAROS DIENOMIS yra gerai ir sveika — rūgštus pienas

TUREK'S DAIRY

3445 So. Paulina St., Chicago 9, Illinois.

Pristato tinkamą rauginimui pieną. Reikalaukite šio pieno, saldžios ir rūgšties grietinės ir kitų produktų krautuvelyje, kuriose Jūs perkate maisto produktus.

PASAUKITE IŠ VAKARO Tel: CLiffside 4-6376, IR IŠ RYTO — BUS PRISTATYTA Į NAMUS be jokio primokėjimo.

DAINOS APDAINUOTA IR PASAKOSE APSAKINĖJAMA

KARČIAMA RUŽAVA

(MEISTER BRAU TAVERN)

DABAR randasi Chicagoje, 2532 W. 47 St., Brighton Park
Sav. V. PRANCŪZEVIČIUS. Tel: Virginia 7-2429

ARS-FOTO STUDIJA

3362 So. Halsted St., Chicago, Ill., daro įvairių dydžių portretus ir nuotraukas.

Atlieka Studijos ir Foto mėgėjų darbus.

Aprūpina gera filmine medžiaga.

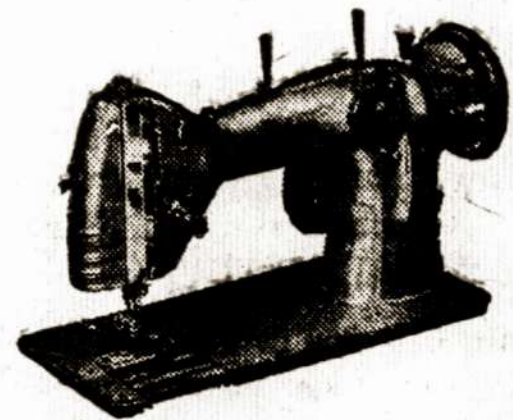
IŠ TOLI
AR IŠ ARTI, PIGIAI
PERKRAUSTAU
BALDUS IR ĮVAIRIUS
DAIKTUS.

Perkraustymas saugus, greitas ir tvarkingas. Viskas apdrausta.

Antanas Vilimas

1841 So. California Ave.

Tel: ROckwell 2-2282.

CICERO UŽEIGOJE
LITUANICA

JAUKIAI
PRALEISI
VAKARĄ

pas TADĄ KAZIMIERAITI
Pentadieniais, Šeštadieniais ir
Sekmadieniais, atdaryta 24 va-
landas.

Čia be gardžių gerimų ir užkandžių, yra įvairių žaidimų:
4920 West 14th Str., Cicero 50,
Illinois. Tel: TOWnhall 3-9601

Kas Valgo Bruno Duona

Visad Žydi Kaip Aguona

LIETUVIŠKA KEPYKLA

SAV. BRUNO MACIANSKAS,

3339 So. Lithuanica Ave.

Tel: CLiffside 4-6376

Bridport, 3524 S. Halsted gatv.
(šalia kino teatro RAMOVA) yra at-
daryta nauja apmušalų (sienoms
popierių), daži namų ruošos reikme-
nių ir praktiškų dovanų krautuvelyje.
Be to, yra mašinų "PHOENIX",
D. JURJONAS
3524 So. Halsted St.
Tel. Bishop 7-3371

ALAUŠ PRISTATINĖTOJAS ANDRIUS LAUKAITIS

PRISTATO lietuvišką "BALTOSIOS MEŠKOS" ir importuotą alų: iš Vokietijos, Prancūzijos, Belgijos, Olandijos, Danijos, Švedijos, Norvegijos, Škotijos, Anglijos, Austrijos, Čekoslovakijos, Italijos, Irlandijos, Meksikos, Japonijos ir Filipinų, buteliuose, skardinėse ir stalinėse.

PASAUK tel: YArds 7-0534

arba REpublic 7-4526

IR BŪS PRISTATYTA Į NAMUS, o pašaukimo išlaidos gražintos.

Lietuvių Prakybos Namai

Moderniausiai baldai, 1954 metų modelio televizijos aparatai: ZENITH, MOTOROLA, WESTINGHOUSE, SYLVANIA ir daug kitų. Skalbiamos mašinos, šaldytuvai, gazo šildymui pečiai: SIEGLER, MOORE ir kiti. Radio aparatai, kilimai, spyruokliai, matracai ir visa, kas tik reikalinga namų įrengimams.

Telefunken Europai klausyti radio aparatai. Rašomes mašinėlės su pilnu lietuvišku šriftu siunčiamos į visą Ameriką ir kitus kraštus.

Lengvi išsimokėjimai, sekmadieniais jokių taksų.

Įmonės vedėjas JUSTAS LIEPONIS.

FURNITURE CENTER, INC.

3224 — 26 — 28 SO. HALSTED ST., TELEFONAS: VICTORY 2-4226

Įmonė atidaryta: Pirm., Ketv. 9-9:30. Kitomis dien. 9-6. Sekmad. 10-5 val.

PERKANT — PARDUORANT namą ar kitokią nuosavybę kreipkitės į lietuvišką biurą...

A. MINIOTA REAL ESTATE and Business Broker

1333 A DUNDAS ST. W., TORONTO, Ont., Canada

Tel: OL 8443 ir OL 8444

Mes patarnaujame teisingai, skubiai, savoj kalboj...

\$500 — 1,500 galite gauti per mūsų biurą tik už Jūsų parašą, be žirantų, jei Jums trūksta pinigų — imokėjimui perkant namą.

Visais biznio reikalais mūsų agentai NEMOKAMAI suteikia informacijas ir mielai Jums patarnaus.

F. JONYNAS, Tel. įstaigos OL 8444, Namų OL 2972

V. JUCAS, Tel. įstaigos OL 8444, Namų OL 6718

LIETUVIŠKOJ KRAUTUVĖJ... DANA

yra didelis pasirinkimas: įvairių gintaro gaminių, lietuviškų audinių, medžio ir odos išdirbinių, meniškų margučių, vaikų ir moteriškų rūbų.

SAVININKAI A. IR D. PAREIGIAI

1445 So. 49th AV., CICERO 50, ILL.

Telefonas: TO 3-6591.

Laikrodžių ir Brangenybių

Vietoje ir Europoje gamintų laikrodžių sąžiningas pataisymas už žemas kainas

A. R. JUNEVIČIUS IR SŪNUS

3317 So. Halsted St., Chicago, Ill.

MODERNIŠKA KIRPYKLA

Savininkas W. REKASIUS,

752 West 33rd Street (prie Halsted gatvės).

Darbas atliekamas labai švaroj kirpyklos patalpoje ir geriausiai, — pagal kiekvieno mūsų tautiečio skonį ir pageidavimą. Kainos žemos.

Darbo valandos: nuo 9 val. ryto iki 7 val. vakaro.

Šeštadieniais — nuo 9 val. ryto, iki 6 val. vakaro.

Trečiadieniais — uždaryta.

Telefonas: VICTORY 2-8770.

UŽEIK IR PATS ĮSITIKINK.

STEPONAS C. LACKAWICZ

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

TRYS KOPLYČIOS

2424 W. 69th St. REpublic 7-1213

2314 W. 23rd Pl. VIRginia 7-6672

10756 S. Michigan Ave. PULLman 5-1270

LIQDĖSIO VALANDOJ
Sunkite
MAŽEIKA & EVANS
LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
4845 So. Western Ave. Air Conditioned kopyčios
REpublic 7-8600 — 7-8601 Automobiliams vieta
Tiems, kurie gyvena kitose miesto dalyse; gausime kopyčią arčiau Jūsų namų.

Virš 50 metų Veikia Dieną ir Naktį

Ne tik patarnauja, bet ir broiuskus patarimus duoda apie ĮVAIRIUS APDRAUDAS.

KREIPKITES Į

JOHN F. EUDEIKIS

Laidotuvių Direktorius

Tai yra seniausia ir didžiausia laidojimo įstaiga.

4605 — 07 So. Hermitage Ave. — Tel: YArds 7-1741 ir 7-1742

arba 4330 — 34 So. California Ave. — Tel: LA 2-0440.

Kopyčiose moderniškai oro keitimo įrenginiai

\$3000 GAVO SIRGDAMAS NAMIE

IŠ MUTUAL OF OMAHA

Liga — nelaimė! Tačiau ji gali atnešti ir laimės, jeigu laiku pasitarsi su p. Leonardu Jankausku. Štai vianias tekių pavyzdžiū:

Poniui Leonardui Jankauskui.

*Negaliu apsieiti dar kartą nepadėkiojys jums
už parimtas man draudimo užsis ir išmokėtas
3000 dolerių sergant marmore iš eilės tris
kartus pusantrų metų ligyje.*

7.29.54.

*Ir pagarbą ligonms Jonynas.
2545 W. 43 str. tel. YA 7-0955.*

Kiekvienas turime daug gerų draugų. Bet kiek yra tokių draugų, kurie ilgai ir sunkiai ligai ištikus nuolatos remtų Jus pinigais?

Norintieji gauti platesnių informacijų, užpildykite šį kuponą ir iškirpę atsiųskite šiuo adresu:

Pavardė
Vardas
Amžius
Adresas
Telefonas

L. Jankauskas

3848 West 77th Place,
Chicago 29, Ill.,
arba telefonuokite:
LUdlew 5-2094

Informacijos bus teikiamos tik gyvenantiems Chicagoje, ir jos apylinkėse.
APSIDRAUDES TIKRAS BŪSI, KAD NELAIMĖJ NEPRA ŽŪSI!

KĄ JIE DIRBA

D. Ozelytė — Ozelis,
gvy. 1005 S. Lincoln Ave, Urbanoje, atstovauja "Laisvąją Lietuvą" Urbano universitete.

Leonardas Jankauskas,
yra apdraudos bendrovės Mutual of Omaha atstovas. Šios bendrovės pašalpa ligoje jau daugelis tautiečių yra pasinaudoję.

Ponia Sofija Ozėlienė,
energingoji visuomenės veikėja, pereitą savaitę buvo apsigūsi ir gydėsi savo rūpestingojo vyro prof. K. Ozelio priežiūroje.

Stasys Petruskas,
tremtinis, Bridgeporte gyvena, turi atidaręs saldinių dirbtuvę. Jis dirbo saldinių dirbtuvėje Lietuvoje — Šiauliuose ir savo nuosavoje — Palangoje. Šiuo metu jau išdirba šešių rūšių saldainius, kurie turi gerą pasisekimą ir konkurentų nėra.

Juozas Mikuckis,
senosios kartos poetas, viešėjo Chicagoje ilgesnį laiką, dalyvavo rašytojų suvažiavime ir prižiūrėjo savo rinktinės lyrikos spausdinimą. Poetas gyvena Baltimorėje. Viešėjimo metu kelis kartus applanke ir "Laisvosios Lietuvos" redakciją.

Viktoras Petravičius,
dailininkas — grafikas, nupiešė drobėje Aušros Vartų Dievo Motinos paveikslą ir kiek anksčiau — Vargų mokyklos ir Knygnešio, kurie abu pastarieji pakabinti Justo Lieponio baldų parduotuvėje. J. Lieponis mėgstas meną ir dailininkus palaikąs ir parduotuvėje. Be minimo V. Petravičiaus, dar reprezentuoja dail. K. Žaromskis ir kiti.

Kostas Repšys,
Chicago, Ill., ir Kazys Kriaučiūnas, New York, N. Y., prašomi pranešti savo adresus "LL" administracijai.
S. Karpis ir V. Neimantas,
tremtiniai, prieš du metus Bridgeporte (3337 So. Tituanica Ave) atidarė svetainę LITUANIKA, kuri turi gerą pasisekimą, tremtinių ir vietinių labai mėgstama. Spalvių 1. 2 ir 3 d. d. ruošia svetainės dviejų metų gyvavimo sukaktį su programa ir užkandžiais.

Jonas Mulokas,
tremtinis, inž. arch. naujai statomos Marquette Parke bažnyčios projekto autorius, baigė daryti kopyltulpinį vienoje vietinio lietuvių sodyboje. Kopyltulpinis gyvena lietuviškame stilijuje iš medžio, vario ir geležies. Be to, baigia statyti dvi lietuviškame stilijuje vilas, viena tremtinio ir antroji vietinio lietuvių.

Henrikas Kačinskas,
žymiausias mūsų aktorius, atvyko iš New Yorko ir dalyvavo "Naujųjų Žmonių" pastatyme ir atliko žymiausia — grafo rolę, kuri prieš 17 metų teko paskutinį kartą vaidinti. Viešėjimo metu applanke ir "Laisvosios Lietuvos" redakciją.

Ona ir Alfonsas Paukštės,
nupirko svetainę adresu 1820 W St., Chicago Tawn of Lake kolonijoje.

— Š. m. rugsėjo mėn. 19 dieną įsisteigė Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio skyrius Detroito. Skyriaus valdybos išrinkta: J. Banionis, L. Šimoliūnas ir K. Veikutis.

LIETUVIŲ TEATRAS

Petro Vaičiūno 5 veiksnių komedijos "Naujųjų Žmonių" (dabar patobulinto ir atnaujinto) pastatymo spektaklis, dalyvaujant mūsų žymiam aktoriui HENRIKUI KACINSKUI, įvyks sekmadienį, spalio 3 d. 3:30 val. po pietų Marijos aukštesniosios mokyklos auditorijoje, 6727 S. California Ave.

Be svečio H. Kačinsko, dalyvauja: Julius Balutis, Stasė Kie-laitė, Jonas Kelečius, Andrius Mironas, Petronėlė Petravičiūtė — Miller, Ona Mironienė, Zigmąs Moliejus, Kazys Ozelis, Juozas Raudonis ir Eglė Viltutienė.

Pastatymas ir režisūra Stasio Pilkos. Scenovaizdis dail. Algio Kurausko.

Pakvietimai spektakliui platina-mi šiose vietose: Brighton Parke — 4501 So. Talman St. Penčylos krautuvėje; Marquette Parke — 2557 W. 69 St., J. Azuko drugstori-je, tel. PR 6-4373 ir 2441 W. 69 St., A. Šimkūno krautuvėje, telef. PR 6-5951; Bridgeporte — 3322 S. Halsted St. — J. Karvelio preky-boje, tel. YA 7-0677; Ciceroje — 1439 S. 49 Ave., E. Stangenbergu krautuvėje, tel. OL 2-9463 ir Roselando — 10758 S. Michigan Ave, J. Markausko valgykloje.

Neįsigijusieji pakvietimų iš anksto čia pažymėtose vietose, juos galės gauti spektaklio dienoje nuo 12 val. prie įėjimo.

Rašytojai ir leidejai

Knygų, metraščių, žurnalų ir kitų leidinių SPAUDOS DARBA skubiai ir svari, už 40—50% pigiau negu USA, atlieka atnaujinta GARNIO LEIDYKLA.

Dėl dabartinio valiutos skirtingumo spaudos darbai Brazilijoje PUSIAU PIGESNI! Prieš spausdindami bet kurį leidinį — pasitei-raukite GARNIO LEIDYKLOJE.

RAŠYKITE: Sr. KLEMENSAS JŪRA, CAIXA POSTAL, 4189 (Capital) Sao Paulo, BRASIL.

ŠAULIŲ ORGAN. GYVENIMAS

Chicago šaulių klubas narių skaičiumi gražiai išaugo. Gerokai pagausėjo ir darbo klubo valdyba. Todėl neišvengiamai teko praplėsti valdybos sudėtį, į kurią dabar kooptuoti šie šauliai: Vincas Abramikas — antruoju vicepirminiku, Kazys Dūdenas, Pranas Markuza ir Ignas Serapinas — nariais, su atatinkamomis pareigomis.

Tačiau metų pabaigoje bus sušauktas visuotinis klubo narių susirinkimas, kuriame bus išrinkta nauja, nuolatinė valdyba ir revizijos komisija taip, kaip tatal bus numatyta klubo taisyklėse.

Pačios taisyklės ruošiamos Laidinosios L. Š. S. Tremtyje Organizacinės Centro Valdybos nario šaulio Vaidevučio Mantauto. Taisyklės bus įregistruotos atatinkamose Illinois valstybės įstaigoje.

Tuoju po to L. Š. S. Centro Valdyba paruoš organizacijos vidaus statutą, kuriame bus numatytas ypatingas skyrius mūsų šauliškam jaunimui. Šis reikalas taip pat neužtruks.

Šiuo metu Chicago šaulių valdyba uoliai ruošiasi svarbiam L. Š. S. 35 metų jubiliejauš paminėjimui, kuris žada būti gana įdomus ir imponuojantis. Rūpinamasi pagaminti mažuosius L. Š. S. ženklelius, kuriuos šaulių klubų nariai galės įsigyti. O svarbiausia, rūpinamasi sudaryti patrauklią veiklos programą šauliškam jaunimui.

Yra Chicagoje tagiau daug brolių ir sesių šaulių ir ne šaulių, o taip pat daug gražaus jaunimo, kurie dar neįrašė į mūsų klubą. Visus nuosirdžiai kviečiame nedelsiant įsijungti į mūsų eiles. — Tautinėje, kultūrinėje ir sporto srityje visus mus laukia gausus ir įdomus darbas. Visos gi mūsų jėgos ir darbas skiriamai NEPRI-KLAUSOMAI LIETUVAI.

Kam brangus šaulio ar šaulės garbingas vardas, visus kviečiame pranešti savo vardą, pavardę ir gyvenamąją vietą L. Š. S. Chicago klubo sekretorei šaulėi E. Serapinienei, 3225 So. Union Ave., Chicago 16, Ill., laišku, arba telefonu: Victory 2-7888.

L. Š. S. Chicago Klubu Valdyba

CICERO ŽMONĖS IR JŲ DARBAI

Rašo: K. DEVEIKIS

Pastaruoju laiku, Cicero gatvės ir šaligatviai taisomi, ypač, 14-ji, kur susiburia eilė krautuvų. Auga ir nauji pastatai. Dr. Kaunas baigia įsirengti naują namą. P. Putrimas savo maisto krautuvę perkelia į nuosavus namus, 1446 S. 49 Ct. Minėtam rajone gražiai veikia jaunųjų Bočiūnų maisto krautuvė. Liberty valgykla, vedama J. Plikio, po atostogų pilnai veikia. P. Sabalų geležies, dažų ir įvairių reikmenų krautuvė numatoma parduoti. 4913 W. 14 Str. drabužių krautuvė, lietuviškos veda-ma, kur gausūs moterų, vyrų ir vaikų drabužių pasirinkimas, gerai veikia. V. Račkaus laikrodžių dirbtuvė, 4847 W. 14 St. J. Skorubskis užsiima puodų pardavinėjimu ir turi gerą pasisekimą. 1445 S. 49 Ave., yra gintaro ir kitų išdirbinių krautuvė "Dana", vedama A. S. Pareigijų. Pagarsėjusi ir Cicero juoda-ruginė duona, 1425 S. 59 Ave., vedama P. Pagalio. Ben Stefa Dunda 1412 S. 49 Ave. turi užėigą "Vienybę". Gerai veikia ir B. Bukausko drabužių valykla "Liberty". Žibučių šeima (1616 S. 49 Ct.) ir jų dėdė J. Judvalkis sulaukė sūnaus iš kariuomenės, kuris dar galvoja tęsti studijas.

Lietuvių kareivių draugystė, po atostogų vėl pradėjo veikti. Įvykusi vasara gegužinė davė apie 700 dol. pelno, kurie panaudojami sergantiesiems. Metinis parengimas bus lapkričio 20 d. Liberty salėje. Pirmininku yra P. K. Šimkus, veiklus, energingas; išdinininku — B. Tumavičius. Turi ir savo orkestrą "Trimitą". J. Sukulas (1327 S. 49 Ave.), sirgęs ilgesnį laiką, ir buvęs dr. Kisieliaus priežiūroje, jau pasveiko.

Siemet minima BALFO d'artmetis. BALFO skyriniai gali kas mėnesį susirinkti, ypač, turėtų tai paspausti Chicago apskrities valdyba ir paraginti atlikti savo pareigą. Būkime pareigingi ir sau įsisaumoninkime, kad — "geriau duoti, nei prašyti".

WALTER SASNAUSKAS

GENERAL KONTRAKTOR
2534 West Marquette Rd.
Chicago 29, Ill.
Telef.: GRowehill 6-8402.
Stato naujus namus pagal sutartį ir planus.
Atlieka įvairius remonto darbus.

E. AUGUST VALYKLA IR SIUVYKLA

3342 So. HALSTED ST.
Drabužių valymas — Išlyginimas — Atnaujinimas — Sutaisymas — Pertaisymas.
Savin. E. Augustinavičienė.

V. ŠIMKUS

STATIBŲ KONTRAKTORIUS
— Stato naujus namus pagal sutartį. Didelis planų pasirinkimas. Atliekami remonto darbai.
4645 So. Keating Ave.
Telefonas: REliance 5-8202.
Skambinti nuo 6 val vakaro.

Draugai! Ir sau sveikatos knyga vadovava:
BŪKITE SVEIKI

Ją paršė ir jau išleido Dr. Biežis. Sloje knygoje aprašoma suprantama lietuvių kalba svarbieji sveikatos išlaikymo dėsni: KAP BŪTI SVEIKU IR ILGAI GYVENTI.
Ši svarbi knyga privalo rasti kiekvienoje lietuvių šeimoje.
Kaina tik 2 doleriai su prisijuntimu. Tuojau užsisakykite.
Užsakymus siųskite knygos autoriu:
Dr. S. Biežis,
3241 W. 66 Place,
Chicago 29, Ill.
Telefonas: REpublic 7-7868.

SKAUTŲ - ČIŲ TĖVŲ KOMITETO RENGIAMAS DIDYSIS BALIUS

Brangi Skautų Bičiule, Brangus Skautų Bičiuli!

Čikagos skautų ir skautėlių tautų vadovybės yra nusipelnusios nepaprastos padėkos už nenuilstamą darbą, organizuojant skautų ir skautėlių stovyklas. Kas matė per paskutiniuosius keturis metus suorganizuotas stovyklas, galėjo pastebėti pastovų jų tobulėjimą: stovyklautojų skaičius auga, stovyklavimo laikas ilgėja, inventorius turtėja, stovyklų organizacija ir programa tobulėja. Tuo būdu skautų ir skautėlių stovyklos pasidarė labai reikšminga mūsų jaunuomenės lietuviško auklėjimo mokykla.

Nežiūrint daromos didelės pažangos, vis dar daug ko trūksta, kas mūsų vaikučių stovyklavimą padarytų patogesnį ir saugesnį, ir kas palengvintų vadams ir vadovėms daugiau atsidėti pačių stovyklų organizacijos patobulinimui ir programinių dalykų bei užsiėmimų praturtinimui.

Skautų ir skautėlių tėvai, norėdami palengvinti skautų vadų ir skautėlių vadovių sunkų darbą ir suteikti daugiau patogumo ir džiaugsmo jauniems stovyklautojams, pasiryžo telkti lėšų nuosavos stovyklavietės įsigijimui ir būtiniausių stovyklos priemonių įrengimui.

Nuosirdžiai kviesdami Tamstas į Čikagos skautų tėvų komiteto rengiamą pobūvį-balių š. m. spalio mėn. 16 d. 7 v. v. Lions Building, 4306 W. North Ave. (salėje, kur buvo inžinierių balius), mes tikimės Tamstos prielankumo ir mūsų pastangų parėmimo.

Čikagos Skautų - čių Tėvų Komitetas

GERESNĖM SĄLYGOM
parūpinamą, farmą, vasarvietę, krautuvę, sklypus ir visokias kitokias įmones

DR. J. KASKELIS

B. SERGAUTIS
REAL ESTATE
870 College Str. Toronto, Ont.
Telef.: OL 6381. Buto: KE 7536
Siame biure taip pat parūpinama paskolos ir padaromi įvairios rūšies apdraudimai.

JAUKUS LIETUVIŠKAS RESTORANAS IR VALGYKLA. biliardas ir stalo tenisas. Įvairūs gėrimai, šalti ir šilti užkandžiai. Treintinių mėgstamiausia vieta. Erdvi salė įvairiems parengimams

JONAS BUDRIKAS

1442 So. 49th Ct., Cicero 50, Ill.
Tel.: TOWNhal 3-9472

Vaistinė

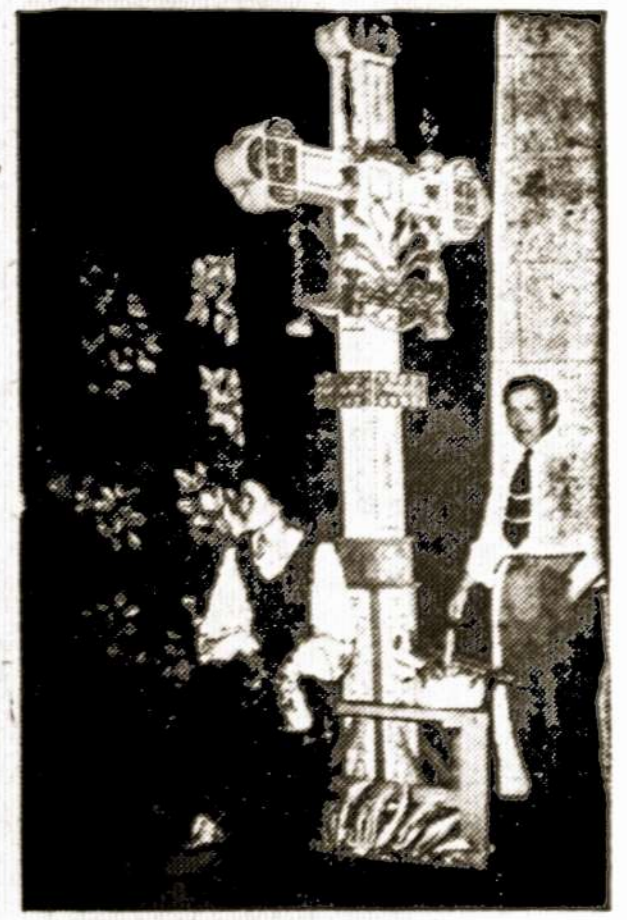
Pr. A. Šimkus

Savininkas
3101 South Halsted Street
Tel.: Virginia 9080 ir 9081.
Didelis pasirinkimas įvairių kosmetikos dalykų ir malonus pataravimas pačio savininko Pr. Šimkaus.

27 metai patyrimo siuvime

1. Pigiai, greitai ir gerai siuvu naujus drabužius, senus išvalau, pataisau ir persiuvu pagal Jūsų skonį.
2. Plaunu ir prosinu baltinius.
3. Už mažą atlyginimą išnuomuoju pasiskaityti knygas, net ir naujausių laidų.

MARTYNAS VIDRA,
3541 So. Halsted St.
Telef.: YARD 7-6035

MAISTAS, A L U S, V Y N A S MARY SIMS

Jay-Garden Market

18434 Joy Rd., prie Southfield, Detroit 28, Mich.
Telef.: Krautuvės Buto: VE 5-5755 WE 3-6702

PIGIAI IR SAUGIAI

Perkraustą Baldus

VIETOJE IR IS TOLIAU
Turiu naują didelį sunkvežimį ir apdraudau PRISTATŲ Į PIRNIKUS visus jums reikalingus daiktus KOSTAS EIDUKONIS
6930 So. Talman — Chicago 29
Tel.: GRowehill 6-7096

GYDYTOJAI

Dr. S. Biežis

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Ofisas — 3148 West 63rd Street CHICAGO, ILL.
Ofiso telefonas: RProspect 8-1717
Valandos: po pietų 1—3; vak. 7—8, tikrai antradieniais ir penktadieniais.
Trečiądieniais ir sekmadieniais ofisas uždarytas.
BUTAS: 324 W. 66th PLACE
Tel.: RE 7-7868

Kabineto Tel.: Lafayette 3-1707
Buto: Fillmore 3-8614 (Maywood)

Dr. S. Gėštautas

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Širdies, vidaus ir vaikų ligos
4055 So. Archer Avenue
(Kampus Archer ir California Ave.)
VAL.: 2—4 ir 6—8 p. p. kasdien išskyrus trečiądienį ir sekmadienį.

Dr. Aldona A. Juška

AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
PRITAIKO AKINIUS
Val.: 9—12 ir 7—9 v. v., pagal susitarimą, išskyrus trečiądienius
2422 West Marquette Rd. Chicago

Dr. Irena Kuras

SPEC. KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ
7156 So. Western Ave.
(Medical Building)
Pirmad., antrad., ketv. ir penktad. nuo 3—5 p. p. ir 6—8 v. v.; trečiad. nuo 6—8 v. v.; šeštad. 10—12 v. p. ir nuo 1—3 v. p. p.
Office telef. REpublic 7-1168
Namų telef. WAibrook 5-3765

Tel.: HEMlock 4-5815

Dr. Ant. Narbutas

PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
6757 So. Western Ave.
Priima: Pirm., treč., ketv. ir penkt. 6:30 — 8:30
Antradieniais: nuo 10 iki 12 v. ryto.
Šeštadieniais: nuo 2 iki 4 val. popiet.

DAINININKES

KUBILIENĖS

RADIO PROGRAMŲ

Girdėsite iš
Stoties WOPA — 1490 kc.
SEKMADIENĮ 10 Val. Ryto.
Visais reikalais prašom kreiptis į programos vedėją...

Ona B. Kubilius

158 EAST ONTARIO STREET
Chicago 11, Ill.
Telef.: MO 4-2000

REMKIME TUOS — KURIE SKELBIASI "LAISVOJE LIETUVOJE"